

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

Proef ingediend met het oog op het behalen
van de graad van Master in de Agogische Wetenschappen

PARTICIPATIEPROJECTEN VOOR KANSENGROEPEN: TREFFER OF MISSER?

**Een onderzoek naar de duidelijkheid
en relevantie van de beoordelings-
criteria van participatieprojecten voor
kansengroepen binnen het
participatiedecreet. Welke
verbeteringen voor regelgeving,
indieners en beoordelaars zijn
mogelijk?**

WETENSCHAPSwinkel
Brussel

I.s.m. departement CJSM

ELINE MORIAU
2016-2017

Promotor: prof. Dr. Guy Redig
Psychologie en Educatiewetenschappen

Proef ingediend met het oog op het behalen
van de graad van Master in de Agogische Wetenschappen

PARTICIPATIEPROJECTEN VOOR KANSENGROEPEN: TREFFER OF MISSER?

**Een onderzoek naar de duidelijkheid en de relevantie
van de beoordelingscriteria van participatieprojecten
voor kansengroepen binnen het Participatiedecreet.
Welke verbeteringen voor regelgeving, indieners en
beoordelaars zijn mogelijk?**

MORIAU ELINE
2016-2017

Aantal woorden: 14 920

Promotor: Guy Redig
Psychologie & Educatiewetenschappen

Psychologie & Educatiewetenschappen
Academiejaar 2016/2017

SAMENVATTING MASTERPROEF
(na het titelblad inbinden in de masterproef + 1 keer een afzonderlijk A4-blad)

Naam en voornaam: Moriau Eline

Rolnr.: 0507862

KLIN	☐
AO	☐
ONKU	☐
AGOG	X

Titel van de Masterproef: Participatieprojecten voor kansengroepen: Treffer of misser? Een onderzoek naar de duidelijkheid en de relevantie van de beoordelingscriteria van participatieprojecten voor kansengroepen van het Participatiedecreet. Welke verbeteringen voor regelgeving, indieners en beoordelaars zijn mogelijk?

Promotor: Guy Redig

Samenvatting: (300 woorden)

Kansengroepen kennen participatiedrempels waardoor zij niet geneigd zijn te participeren aan het bestaande aanbod. Hierop willen de participatieprojecten voor kansengroepen inspelen. Echter moeten deze projecten aan enkele criteria voldoen om te worden gesubsidieerd vanuit het Decreet houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport. In dit onderzoek zullen de criteria die opgelegd worden door het decreet onder de loep worden genomen. Aan de hand van een verkennende enquête en daarna verdiepende focusgroepen met zowel indieners, ambtenaren, beoordelingscommissie en experts werd zowel de procedure als de hanteerbaarheid van de criteria onderzocht. Uit het onderzoek blijkt dat de procedure zelf goed verloopt, maar dat de problemen vooral schuilen in de communicatie tussen het departement en de indieners. Daarentegen verschillen de criteria in duidelijkheid en relevantie van elkaar. Het eerste, de wijze waarop het project inspeelt op en tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep of vertrekt vanuit de kansengroep, tweede, de actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project en derde criterium, de bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels zijn duidelijk, niet gemakkelijk invulbaar maar zeer relevant. Het vierde criterium, de inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren, is duidelijk maar de relevantie wordt in twijfel getrokken, daar het nu lijkt alsof samenwerking verplicht is terwijl dit in

de realiteit niet zo blijkt te zijn. Het laatste en vijfde criterium, aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationele initiatieven, is onduidelijk en niet relevant bevonden door de indieners en de experts. De ambtenaren en beoordelingscommissie vinden het criterium voor interpretatie vatbaar en zouden het eerder verduidelijken en versimpelen dan te laten verdwijnen.

Dankwoord

In mijn zoektocht naar een thesisonderwerp heb ik beroep gedaan op de Wetenschapswinkel. Bij deze organisatie heb ik een onderwerp gevonden dat perfect bij mijn interesse lag namelijk participatie aan cultuur, vrije tijd en sport van groepen die hier niet automatisch de weg naartoe vinden door verschillende drempels. Daarom wil ik graag Jozefien De Marre bedanken voor haar hulp en voor de goede opvolging van mijn thesis.

Daar de interesse groot was, ben ik met dit onderwerp vol aan de slag gegaan om zo een goed werkstuk neer te schrijven. Hiervoor wil ik zeker mijn promotor Guy Redig bedanken, die steeds snelle en concrete feedback gaf waardoor ik nooit vastliep met mijn thesis.

Een oprechte dankjewel aan de mensen van het Departement voor Cultuur, Jeugd & Media die mij hebben gesteund en die mij hebben geholpen waar nodig. Ik kon gebruik maken van hun lokaaltjes en materiaal, wat een zeer grote hulp was.

Daarnaast wil ik alle mensen bedanken die mijn enquête hebben ingevuld en de mensen die hebben deelgenomen aan mijn focusgroepen. Door hun hulp heb ik mijn masterthesis kunnen schrijven.

Ook wil ik graag mijn familie en vrienden bedanken die mij steeds hebben gesteund en er steeds voor mij waren wanneer ik een thesisdipje had.

Eline Moriau

Master agogische wetenschappen
Optie Sociale agogiek

Mei 2017

Inhoudsopgave

Samenvatting	I
Dankwoord	IV
Lijst met tabellen en figuren	VIII

Deel 1. Inleiding.....	1
1. Probleemstelling	1
2. Literatuurstudie	2
2.1 Participatie	2
2.2 Kansengroepen	3
2.2.1 Personen in armoede	4
2.2.2 Personen met een diverse etnisch-culturele achtergrond	6
2.2.3 Gedetineerden	7
2.2.4 Personen met een handicap	7
2.2.5 Gezinnen met kinderen	8
2.3 Belang van participatie bij kansengroepen	8
2.4 Participatiedecreet.....	9
2.4.1 Subsidiëring van participatie-instellingen	9
2.4.2 Subsidiëring van participatie voor kansengroepen.....	9
2.4.3 Andere instrumenten ter bevordering van participatie	10
3. Onderzoeksvragen/hypothesen/conceptueel model.....	11
Deel 2. Onderzoeksproces	12
1. Overzicht	12
2. Survey	14
2.1 Data en methode	14
2.1.1 Onderzoekseenheden	14
2.1.2 Algemeen onderzoeksopzet	14
2.1.3 Materiaal	14
2.1.4 Analyseprocedure	14
2.2 Resultaten.....	15
2.2.1 Procedure	15
2.2.2 Criteria	16

2.2.3 Topprioriteit	16
2.3 Conclusie	17
3. Focusgroepen	18
3.1 Data en methode	18
3.1.1 Onderzoekseenheden	18
3.1.2 Algemeen onderzoeksopzet.....	19
3.1.3 Materiaal	19
3.1.4 Analyseprocedure	19
3.2 Resultaten.....	20
3.2.1 Procedure	20
3.2.2 Informatiekanalen.....	21
3.2.3 Criterium één.....	22
3.2.4 Criterium twee	22
3.2.5 Criterium drie.....	22
3.2.6 Criterium vier.....	23
3.2.7 Criterium vijf.....	23
3.2.8 Topprioriteit.....	24
3.3 Conclusie	25
4. Toetsingsgesprek met Departement Cultuur, Jeugd en Media.....	26
4.1 Data en methode	26
4.1.1 Onderzoekseenheden	26
4.1.2 Algemeen onderzoeksopzet.....	26
4.1.3 Materiaal	26
4.1.4 Analyseprocedure	26
4.2 Resultaten	27
4.2.1 Procedure	27
4.2.2 Criteria	28
4.2.3 Topprioriteit	29
4.3 Conclusie	30
Deel 3. Discussie en conclusie	31
1. Bespreking	31
1.1 Procedure.....	31
1.2 Duidelijkheid van de criteria	33

1.3	Relevantie van de criteria	34
1.4	Toekomst van de criteria	35
2.	Beperkingen eigen onderzoek	36
3.	Aanbevelingen verder onderzoek.....	37
4.	Praktische en beleidsaanbevelingen	38
4.1	Departement Cultuur, Jeugd & Media	38
4.2	Beoordelingscommissie	39
4.3	Demos	39
5.	Conclusie	40
	Referentielijst	41
	Bijlagen	45
	Bijlage 1: Enquête indieners.....	45
	Bijlage 2: Topiclijst Focusgroepen experts-indieners-behandelaars	49
	Bijlage 3: Informed consent focusgroepen	53

Lijst met tabellen en figuren

Tabel 1 Verklaringsmodel armoede	5
Tabel 2 Overzicht onderzoeksproces	13
Tabel 3 Respondenten focusgroep met indieners van participatieprojecten voor kansengroepen ...	18
Tabel 4 Respondenten focusgroep met de beoordelingscommissie en de behandelaars.....	18
Tabel 5 Respondenten focusgroep met de experts	18
Tabel 6 Conclusie focusgroepen	25

Deel 1. Inleiding

1. Probleemstelling

Uit onderzoek van Bitmann blijkt dat kansengroepen, dit zijn mensen in armoede, mensen met een andere etnische achtergrond, gedetineerden en mensen met een beperking, minder participeren aan sport, cultuur en vrije tijd. Dit geldt voor zowat alle sectoren (onderwijs, arbeid, huisvesting, gezondheid, welzijn...) (2002). Terwijl participatie aan cultuur, sport en vrije tijd eigenlijk erg belangrijk is voor kansengroepen om even een mentale en fysieke time-out te kunnen inlassen (Vermeersch, Noël, & Vandenbroucke, 2011). Uit onderzoek van Coughlan, Doherty, O'Neill & McGuire blijkt dat participatie aan cultuur, sport en vrije tijd ervoor zorgt dat kansengroepen uit hun sociaal isolement komen, een sociaal netwerk kunnen opbouwen en hun eigenwaarde verhogen (Coughlan, Doherty, O'Neill, & McGuire, 2014). Daarnaast kennen ze vaak verschillende participatiedrempels. Ze begrijpen bijvoorbeeld de flyers niet, hebben problemen met de kinderopvang, geraken er niet met het openbaar vervoer, de kostprijs ligt te hoog of men verwacht een bepaalde voorkennis (Vranken, Dierckx, & Wyckmans, 2009). Aan de hand van het Decreet houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport (later: Participatiedecreet) tracht de Vlaamse Overheid deze drempels aan te pakken door verschillende soorten subsidies in het leven te roepen. Het Participatiedecreet voorziet onder andere dat er per jaar een aantal projecten gesubsidieerd worden die zich focussen op kansengroepen. Deze projecten stimuleren de participatie van kansengroepen in de samenleving. Al moeten de projecten wel aan bepaalde criteria voldoen om te worden gesubsidieerd (Vlaamse Overheid, 2014).

Demos vzw is een kenniscentrum dat zich bezighoudt met praktijk- en beleidsontwikkelingen in de sectoren cultuur, jeugd en sport. Zij bieden begeleiding aan organisaties die een subsidiedossier willen indienen. In 2010 heeft Demos vzw een onderzoek gevoerd naar de participatieprojecten voor kansengroepen (De bisschop, Kerremans, & Rogé, 2010). Hier zijn ze aan de hand van informele gesprekken met de initiatiefnemers en werkbezoeken nagegaan hoe projecten de subsidiecriteria invulden. Hieruit bleek dat sommige criteria toch niet zo hanteerbaar waren als eerst gedacht (De bisschop e.a., 2010). Eveneens is er in 2011 een evaluatierapport geschreven over het Participatiedecreet in opdracht van Joke Schauvliege, toenmalig Vlaams minister van Cultuur. Ook toen bleek dat sommige criteria niet zo gemakkelijk hanteerbaar waren in de praktijk (Vlaamse Overheid, 2011). Daarom zijn de subsidiecriteria sinds juli 2014 gewijzigd (Vlaamse Overheid, 2014). Sindsdien is er nog geen nieuw onderzoek gevoerd naar hoe de projecten de nieuwe criteria invullen.

De nota van Demos en het evaluatierapport van de Vlaamse Overheid hebben zich telkens gebaseerd op de criteria die voor juli 2014 werden gehanteerd (Demos vzw, 2010; Vlaamse Overheid, 2011). Aan de hand van dit onderzoek zal men ook een beeld krijgen over de laatst ingevoerde criteria. Dit onderzoek heeft als doel om te gaan kijken welke drempels de projectverantwoordelijken ervaren bij de procedure, alsook wanneer men de aanvraag invult of wanneer men het project in de praktijk uitvoert. Ook zal er worden nagegaan welke criteria echt zinvol en hanteerbaar zijn en welke minder.

2. Literatuurstudie

2.1 Participatie

Als het woord participatie ontleed wordt, krijgen we het woord 'pars' en 'cipere'. Pars betekent letterlijk 'deel' en verwijst dus naar een geheel (Redig, 2016). Dit geheel heeft een eenvoudige betekenis maar bestaat in oneindig veel vormen waardoor het betrekking kan hebben op verschillende contexten en actoren (Jager-Vreugdenhil, 2011). Het kan namelijk opgesplitst worden in drie soorten van engagement. Allereerst het niet participeren, dit is het niet deelnemen of deelhebben. Dit kan een keuze zijn maar soms is het voor bepaalde individuen, groepen of gemeenschappen geen keuze, bijvoorbeeld wanneer men zich op grondgebied van een land bevindt dan maken ze automatisch juridisch deel uit van dat grondgebied. Daarnaast zijn opkomstplicht, schoolplicht en bepaalde lidmaatschappen verplicht waardoor deelnemen onvermijdelijk is. Vaak zijn er wel keuzes op vlak van maatschappelijke participatie zoals het aansluiten bij een jeugdvereniging of een sportvereniging. Soms kiezen mensen bewust om niet deel te nemen aan bepaalde activiteiten. Nog anderen kunnen niet deelnemen omwille van verschillende vormen van beperkingen, dit wordt later besproken. Daarnaast kunnen mensen deelnemen, dit is vooral in de vorm van participant (Redig, 2016). Mensen consumeren de vrije tijd door bijvoorbeeld een ticket te kopen voor een voorstelling, te gaan zwemmen in het stedelijk zwembad enzovoort. De relatie tegenover het aanbod kan ofwel als klant, als gebruiker, als toeschouwer of als aanwezige. Mensen nemen dan deel aan het aanbod en gaan na afloop terug naar huis (Vlaamse Overheid, 2008). Als laatste is deelhebben een vorm van groot engagement. De deelhebber is vaak een mede-eigenaar die veel verantwoordelijkheid opneemt. Activiteiten die aangeboden worden voor deelnemers, worden vaak georganiseerd door deelhebbers (Redig, 2016). Hier is de participant dus sterk betrokken bij het voorbereiden of het uitvoeren van het aanbod. Dit kan in ofwel een vrijwillige functie, ofwel als beroepskracht (Vranken e.a., 2009). Participatie is een continuüm waar men heen en weer kan glijden tussen niet participeren en participeren (Redig, 2016). Zowel het deelnemen als deelhebben is belangrijk in het cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid. Deze twee termen zijn erg met elkaar verbonden. Zonder aanbod zijn er geen deelnemers en zonder deelhebbers is er geen aanbod (Vlaamse Overheid, 2008).

De Vlaamse Overheid heeft twee belangrijke doelstellingen vastgelegd op vlak van participatie, namelijk zowel het aansporen van een waardevol aanbod en ervoor zorgen dat het aanbod zoveel mogelijk mensen bereikt, als het aansporen om zelf het jeugdwerk-, sport- en cultuurleven te creëren. Deze twee doelstellingen hangen sterk van elkaar af. Een breed aanbod moet aanwezig zijn om te kunnen deelnemen en daarom is het nodig om een breed aanbod te ontwikkelen. In elke sector van het cultuur-, jeugdwerk- en sportbeleid heeft men decreten die ondersteuning bieden aan de verschillende actoren. Ook is er steeds een specifieke wetgeving aanwezig die een samenwerkingsverband op lokaal vlak stimuleert. De aandacht voor participatie is er, maar verschilt van intensiteit of wijze per decreet. Daarom begon de Vlaamse Gemeenschap vanaf 1970 zich te focussen op de spreiding en ontwikkeling van het aanbod in Vlaanderen. Op participatie werd er toen minder ingezet waardoor het participatiedecreet is ontstaan. De overheid wou de participatie versterken en aanvullen door dit decreet (Vlaamse Overheid, 2008).

Het Participatiedecreet wil inzetten op het vernieuwen, verdiepen en verbreden van het huidige aanbod. Door het vernieuwen en verdiepen van het aanbod zet men in op het verhogen van de intensiteit en de kwaliteit evenals het betrekken van nieuwe doelgroepen. Het verbreden duidt dan weer op het aantrekken van meer mensen als deelnemers en deelhebbers. Ook is de digitale media, een belangrijk nieuw medium om de participatie te verhogen omdat het veel mogelijkheden biedt. Deelnemers en deelhebbers kunnen via de digitale media becommentariëren en in dialoog gaan met anderen. Hier worden ook vaardigheden ontwikkeld die belangrijk zijn in het maatschappelijk proces (Vlaamse Overheid, 2008).

Agogen zetten vooral in op het deelmaken, dit is het aanzetten tot deelnemen maar ook tot deelhebben. Zo willen ze proberen om mensen, groepen, gemeenschappen tot een zo hoog mogelijke mate van participatie te stimuleren. Om dit te verwezenlijken, moet er worden ingezet op verschillende vormen van activering zoals psychologische activering, sociale activering, culturele activering, economische activering, ethische activering, maatschappelijke activering en politieke activering. Dit zal leiden tot participatie in een individueel, privaat of publiek project (Redig, 2016). Daarnaast willen agogen inzetten op empowerment. Dit bestaat uit drie kernconcepten, namelijk het krachtgerichtperspectief, het relationele perspectief en participatie. Het krachtenperspectief is een belangrijk onderdeel in het empowermentparadigma. Hierbij wordt de focus zowel op het negatieve als op het positieve gelegd. Het is ook belangrijk uit te gaan van enerzijds de talenten van de doelgroep, anderzijds het leren, groeien en veranderen van mensen en omgevingen. Bij het relationele perspectief gaat het om de positieve relaties die tussen mensen ontstaan waardoor versterkingsprocessen worden verwezenlijkt. Het derde kernconcept, participatie, is onmisbaar. Participatie is een voorwaarde om empowerment te bekomen (Steenssens, Demeyer, & Van Regenmortel, 2009).

2.2 Kansengroepen

Kansengroepen zijn groepen waar de cultuur & vrijetijdsparticipatie beduidend lager liggen. Het inkomensniveau en de scholingsgraad van mensen beïnvloedt namelijk enorm de deelname aan het verenigingsleven, sportactiviteiten en cultuur. Nochtans is het cruciaal voor het gezondheidsperspectief, zodat mensen kunnen ontsnappen aan de stress en zo een soort van mentale en fysieke time-out kunnen inlassen (Vermeersch e.a., 2011). Vrijetijdsparticipatie zorgt ervoor dat mensen uit hun sociaal isolement komen en een sociaal netwerk kunnen opbouwen. Dit netwerk kan dan later een steun zijn in een moeilijke periode of kan helpen op verschillende domeinen zoals werk en huisvesting. Ook zorgt het ervoor dat het hun eigenwaarde verhoogt (Coughlan e.a., 2014). Ze hebben namelijk het gevoel dat ze erbij horen (Vermeersch e.a., 2011). Daarnaast is voor kinderen vrijetijdsparticipatie erg belangrijk voor hun persoonlijke ontwikkeling op vlak van culturele ontplooiing of het participeren aan sport. Vaak moeten kinderen die opgroeien in armoede, de levensstijl en activiteiten van hun leeftijdsgenoten missen (Geerts, Dierckx, & Vandevort, z.d.).

In het Participatiedecreet heeft de Vlaamse Overheid vijf kansengroepen vastgelegd die ze willen ondersteunen aan de hand van participatieprojecten, namelijk personen in armoede, personen met een diverse etnisch-culturele achtergrond, gedetineerden, personen met een beperking en gezinnen

met kinderen. Een belangrijk aantal mensen in de samenleving participeert niet aan het huidige aanbod. Het niet deelnemen en deelhebben heeft dan ook vaak te maken met een groter maatschappelijk probleem. Zelfs het enkel en alleen al benoemen van deze verschillende kansengroepen roept vragen op naar verschillende uitsluitingsmechanismen (Steenssens e.a., 2009). Dit kan verklaard worden door verschillende participatiedrempels (Vranken e.a., 2009):

1. Informatiedrempel: Moeilijkheden met de begrijpbaarheid, verspreiding en de begrijpelijkheid wat de manifestaties betreft (Vermeersch & Vandenbroucke, 2014; Vranken e.a., 2009).
2. Praktische drempel: Moeilijkheden met de bereikbaarheid voor een bepaald aantal mensen, door moeilijke bereikbaarheid van het openbaar vervoer, moeilijke toegankelijkheid van de infrastructuur, problemen met de kinderopvang, ... (Vermeersch & Vandenbroucke, 2014; Vranken e.a., 2009).
3. Financiële drempel: De kostprijs van sport, cultuur en jeugdwerk (Vermeersch & Vandenbroucke, 2014; Jan Vranken e.a., 2009).
4. Sociale drempel: Voor bepaalde groepen is het bestaande aanbod niet bereikbaar of toegankelijk vanwege de sociaal-culturele en communicatieve aspecten (Vermeersch & Vandenbroucke, 2014; Jan Vranken e.a., 2009).
5. Culturele drempel: De voorkennis die men verwacht van de participanten. Deze voorkennis wordt meestal opgedaan in het thuis- en leermilieu (Jan Vranken e.a., 2009).

Deze drempels vragen elk een specifieke aanpak. Enkele decreten spelen hier wel op in, bijvoorbeeld het Decreet lokaal en regionaal cultuur-, jeugd- en sportbeleid. In de beleidsplannen moet er duidelijk aan deze drempels gewerkt worden. Al is dit niet voldoende om essentiële veranderingen teweeg te brengen. Aan de hand van het participatiedecreet wil de Vlaamse Overheid dat organisaties meer gedifferentieerd gaan denken over het publiek aangezien er verschillende soorten doelgroepen zijn (Vlaamse Overheid, 2008). Hieronder worden de verschillende kansengroepen besproken die aan bod komen in het Participatiedecreet.

2.2.1 Personen in armoede

Armoede is een zeer complex begrip. Het betekent namelijk uitsluiting op verschillende vlakken, de ene uitsluiting brengt vaak de andere uitsluiting mee. Er ontstaat dus een verwevenheid van uitsluitingen op verschillende vlakken van het leven (Etongo, Djenontin, & Kanninen, 2016). Organisatie 'De Link' maakt een onderscheid tussen vijf kloven waarmee personen in armoede te maken krijgen tegenover de samenleving. Allereerst ervaren personen in armoede een structurele kloof en een participatiekloof. De structurele kloof bestaat uit basisrechten waar personen in armoede recht op hebben. De participatiekloof is het gevolg aangezien hierdoor uitsluiting ontstaat. Dit leidt tot een derde kloof namelijk de gevoelskloof. Personen in armoede willen er namelijk graag bij horen. Er is ook een kenniskloof tussen personen in armoede en mensen vanuit de middenklasse ontstaan. Deze laatsten weten niet dat personen in armoede bepaalde kennis ontbreken, zij delen dan ook geen informatie mee waardoor de kenniskloof steeds groter en groter wordt. Dit fenomeen speelt zich ook af op het vlak van vaardigheden, wat een vierde kloof betekent. Personen in armoede hebben vaak in hun jeugd geen voorbeeldfunctie gekend waardoor zij het moeilijk hebben om bijvoorbeeld het huishouden in orde te krijgen, hun kinderen op te voeden en hoe een goede relatie

met een partner in stand te houden. De laatste kloof die besproken wordt, is de krachtenkloof, dit geeft aandacht aan de positieve elementen en maakt eveneens deel uit van empowerment. Personen in armoede hebben een zeer grote motivatie om zowel hun eigen situatie als de situatie van hun kinderen te verbeteren (Steenkens e.a., 2009).

Vranken heeft een verklaringsmodel ontwikkeld waar de oorzaken ofwel bij het individu ofwel bij de maatschappij liggen (Vranken, Geldof, & van Menxel, 1998). Daarnaast wordt er ook gekeken naar interne of externe factoren (D'Hondt, 2016).

Tabel 1 Verklaringsmodel armoede (Vranken, e.a., 1998)

Oorzaak van armoede		Intern	Extern
Types van armoedebestrijding			
Micro-niveau	Oorzaak bij Individu/gezin	Het individueel schuldmodel	Het individueel ongevalmodel
	Nadruk op Individuele levensloop en verantwoordelijkheid	Geen of controlerende overheidstussenkomst	Caritatieve of corrigerende overheidstussenkomst
Meso-niveau	Oorzaak bij Groep/netwerk/organisatie	Het institutioneel schuldmodel	Het institutioneel ongevalmodel
	Nadruk op Werking van voorzieningen	Participatief werken gericht op menselijke waardigheid en wederzijdse competentie-ontwikkeling	Participatief werken gericht op behoeftendeckking en maatschappelijke inpassing
Macro-niveau	Oorzaak bij Maatschappij	Het maatschappelijk schuldmodel	Het maatschappelijk ongevalmodel
	Nadruk op Sociaal Beleid	Recht op maatschappelijke dienstverlening via structureel aanbod van voorzieningen	Tijdelijk, residueel aanbod van voorzieningen (welzijnswerk maakt zichzelf overbodig)

Schema 3.1 Een overzicht van verklaringsmodellen en types van armoedebestrijding

Onderstaande individuele modellen leggen uit hoe personen in armoede terecht komen maar houden geen rekening met de maatschappelijke processen. In hooggeïndustrialiseerde en welvarende samenlevingen kunnen ze niet verklaren waarom armoede aanwezig is (Driessens, 2003; Vranken, e.a., 1998).

1. **Individueel schuldmodel:** Dit model legt de schuld bij personen in armoede zelf. Dit model brengt niets bij over het begrip armoede, daar het geen rekening houdt met de omstandigheden waar mensen in opgroeien en leven. Wanneer beleidsmakers telkens de schuld van armoede bij de personen zelf leggen, kan een doeltreffend armoedebeleid niet uitgewerkt worden (Driessens, 2003; Vranken e.a., 1998).
2. **Individueel ongevalmodel:** In dit model veroorzaakt een probleem in het leven van een individu de armoede. Inkomensverlies is hierbij een vaak voorkomend voorbeeld. Dit kan een tijdelijke situatie zijn. Daarom heeft de samenleving een opvangnet ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld een werkloosheidsuitkering en de ziekteverzekering (D'Hondt, 2016). Ook hier gaat het voornamelijk over wat de persoon overkomt, i.p.v. waarom het die persoon overkomt (Driessens, 2003; Vranken e.a., 1998).

De twee institutionele modellen vinden zich plaats in het mesoniveau van de samenleving. Dit wordt ook wel het maatschappelijk middenveld genoemd. Hier bevinden zich verschillende instituties zoals

kerken, vakbonden, verenigingen, de buurt en verschillende gemeenschappen (Driessens, 2003; Vranken e.a., 1998).

3. Institutioneel schuldmodel: In dit model gaat men een verklaring zoeken bij de werking van deze instituties, groepen en gemeenschappen. Hiervoor kunnen verschillende redenen gegeven worden zoals de ontoegankelijkheid, bureaucrativering of verschillende socialisering binnen het gezin of de gemeenschap (Driessens, 2003; Vranken e.a., 1998).
4. Institutioneel ongevalmodel: Dit model geeft een verklaring voor verschijnselen "zoals stereotypering, stigmatisering, het fenomeen van de 'wij' groep en onvoldoende beleidsaandacht voor minderheden" (Driessens, 2003; Vranken e.a., 1998). Het is niet gemakkelijk om onderscheid te maken tussen alle modellen, daar het vaak te maken heeft met de inrichting van onze samenleving (Driessens, 2003; Vranken e.a., 1998).
5. Maatschappelijke schuldmodel: Het maatschappelijk schuldmodel is een uiterst structurele benadering waar de focus niet enkel ligt op armoede zelf, maar ook op de maatschappij die armoede steeds opnieuw veroorzaakt en staande houdt zoals de ongelijkheden in de verdeling van het inkomen, status en macht (Driessens, 2003; Vranken e.a., 1998).
6. Maatschappelijk ongevalmodel: Hier gaat het model uit van continue verandering van de samenleving, zoals bijvoorbeeld een economische crisis. Hier neemt de werkloosheid toe en heeft de overheid minder middelen waardoor de armoede eveneens toeneemt. Ook demografische veranderingen hebben een grote invloed, de verschuiving van traditionele gezinnen naar meer eenoudergezinnen bijvoorbeeld. Dit maatschappelijk ongevalmodel veronderstelt dat armoede zal afnemen wanneer economisch betere jaren aantreden. Dit is in tegenstelling tot de werkelijkheid waar zowel in goede economische tijden als in mindere economische tijden armoede blijft bestaan (Driessens, 2003; Vranken e.a., 1998).

Dit verklaringsmodel laat ook zien dat participatie aan activiteiten er niet zal voor zorgen dat armoede verdwijnt, maar het helpt wel tot een betere kwaliteit van het leven (Trussel & Mair, 2010). Onderzoek toont namelijk aan dat deelname aan de vrijetijd stress vermindert (Hyppä, Mäki, Impivaara, & Aromaa, 2005; Klitzing, 2003; Tirone, 2010) en men kan er een time-out mee inlassen voor zichzelf (Vermeersch & Vandenbroucke, 2014). Daarom moet er geïnvesteerd worden in het promoten van participatie, dit vooral in gebieden waar mensen met een lage sociaal-economische situatie (later: SES) wonen (Humbert e.a., 2006). Al blijft het moeilijk om deze kansengroep te laten participeren doordat vaak een financiële barrière optreedt (Holt, Kingsley, Tink, & Scherer, 2011), alsook de andere drempels die hierboven werden besproken.

2.2.2 Personen met een diverse etnisch-culturele achtergrond

Daarnaast zijn de etnisch-culturele minderheden erg kwetsbaar, namelijk de kans op armoederisico ligt vier keer hoger voor mensen die buiten de EU zijn geboren dan voor de mensen die binnen de EU zijn geboren (Bral e.a., 2011). Uit onderzoek blijkt dat er duidelijke verschillen zijn in participatie tussen autochtonen en allochtonen. Allochtonen gaan vaker hun vrije tijd doorbrengen met familie en vrienden en nemen vaker deel aan doelgroepbewegingen. Aan cultuur daarentegen nemen ze amper deel, alsook aan jeugdbewegingen en jeugdverenigingen (Elchardus & Smits, 2012). Bij allochtonen gaat het vaak om de beheersing van de taal en de mate van scholing die ze hebben gekregen of ze al dan niet participeren. Deze factoren zijn van belang omdat ze vertrouwen geven

om in contact te komen met de plaatselijke bevolking. Ook gaan allochtonen vaker samen met andere allochtonen van de buurt spelen in plaats van te participeren aan activiteiten. Vele barrières verhinderen dat allochtonen participeren aan activiteiten van verenigingen (Coughlan e.a., 2014), deze barrières werden hierboven besproken.

2.2.3 Gedetineerden

In België zijn 34 gevangenissen aanwezig, waarvan zestien gevangenissen in Vlaanderen, zestien gevangenissen in Wallonië en twee in Brussel. Daarnaast moet een onderscheid tussen arresthuizen en strafhuizen gemaakt worden. In arresthuizen zitten personen die nog niet veroordeeld zijn en in voorlopige hechtenis zitten. In strafhuizen zitten personen die veroordeeld zijn. Door de overbevolking verloopt dit niet volledig zoals het hoort, veel reeds veroordeelden zitten in arresthuizen en andersom. Ieder jaar stijgt het aantal gedetineerden in België, al is er de laatste jaren een lichte daling door het elektronisch toezicht ("Belgische gevangenissen | Federale Overheidsdienst Justitie", z.d.). De gevangenispopulatie is een zeer kwetsbare populatie. Vaak hebben gedetineerden een lage scholingsgraad, leven ze in armoede, zijn ze werkloos en hebben ze gezondheidsproblemen (Roth, Asbjornsen, & Manger, 2017). Na detentie is deze bevolkingsgroep nog kwetsbaarder doordat ze hun woonst en hun job verloren, hun uitkering opgeschort werd en ze de betalingen van hun eigen kosten als die van de slachtoffers moeten vereffenen (Brosens, 2015). Gevangenissen zetten niet genoeg in op empowerment van de gedetineerden terwijl dit toch een zeer belangrijke taak is, net zoals de rehabilitatie en de re-integratie centraal zou moeten staan. Om dit te realiseren zou zowel het aanbieden van onderwijs als het cognitief kader verbreden, een goede zaak zijn. Wanneer gedetineerden deelnemen aan onderwijsprogramma's, verkleint de kans op recidivisme en verhoogt hun kans op tewerkstelling na hun straf (Roth e.a., 2017). Ook hebben gedetineerden recht op cultuur aangezien dit een universeel recht is. Dit biedt een mogelijkheid tot ontmoeting, zelfontplooiing, zelfbewustwording en ontspanning (Vlaamse Overheid, 2008). De meeste gedetineerden gaan naar de bibliotheek, dit is vaak hun enige vorm van participatie. Al neemt 40% ook deel aan de sportactiviteiten, volgt 29% een cursus en slechts 10% volgt een sociaal-culturele cursus. 9,1% participeert volledig niet. Gedetineerden die een lange straf kregen, zijn het meest geïnformeerd over het aanbod dat aanwezig is in de gevangenis. Vaak is het aanbod ook gericht op gedetineerden met lange straffen, aangezien er vaak wachtlijsten zijn van drie maanden. Daarnaast merkt men dat gedetineerden die bezoek krijgen, vaker zullen participeren dan gedetineerden die geen bezoek krijgen (Brosens, 2015). Nochtans is participatie bij gedetineerden belangrijk omdat onderzoek uitwijst dat wanneer gedetineerden participeren aan het educatieve aanbod in de gevangenis, het recidivisme verkleint en de kans op tewerkstelling na hun straf vergroot (Brosens, 2015; Roth e.a., 2017).

2.2.4 Personen met een handicap

Personen met een handicap omvatten een brede groep. Een definitie omschreven volgens Het Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap gaat als volgt: "personen met langdurige fysieke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving" (eDiv, z.d.).

Voor mensen met een beperking is het niet gemakkelijk om zich aan te sluiten bij het sociale en culturele leven. Vaak spelen activiteiten zich 's avonds of in het weekend af, dit zijn de momenten waarop ondersteuning voor mensen met een beperking moeilijk te organiseren is. Hierdoor zijn er slechts beperkte mogelijkheden om te kunnen participeren. Dikwijls hebben deze mensen niet gekozen voor het sociaal isolement maar staat de samenleving gewoon niet open om mensen met een handicap te betrekken (Deweert & Sergeant, 2009). Mensen met een beperking hebben vaak het risico om uit de boot te vallen voor activiteiten, dit kan ervoor zorgen dat hun levenskwaliteit daalt (Yeung & Towers, 2014). Vaak zien mensen met een handicap participatie als iets voor anderen. Daardoor is het moeilijk om hun aan te sporen tot participatie (Deweert & Sergeant, 2009). Hier speelt familie een cruciale rol, daar zij vaak instaan voor de transportkosten en vergoedingen (Duquette, Carbonneau, & Jourdan-Ionescu, 2016). Hierbij vertonen ouders vaker stress. Ook hebben personen met een handicap verminderde sociale vaardigheden, waardoor ze moeilijk interactie kunnen aangaan met andere mensen, wat kan leiden tot wantrouwen en onbegrip. Onderzoek toont aan dat personen met een handicap vaker gaan participeren aan activiteiten die speciaal voor hen bedoeld zijn (Cardol, Speet, & Rijken, 2007). Al is dit niet echt inclusief.

2.2.5 Gezinnen met kinderen

Steeds is er onderzoek gedaan naar de vrijetijdsbesteding van getrouwde koppels. Al vermoeden onderzoekers dat de effecten van vrijetijdsbesteding met de gehele familie ongeveer dezelfde positieve resultaten zou geven. Onderzoek toont aan dat er een positieve correlatie is tussen het deelnemen aan de vrijetijd met familie en de kwaliteit van het gezinsleven (Zabriskie & McCormick, 2003). Verschillende onderzoeken tonen aan dat de familieband een belangrijke factor speelt bij de vrije tijd van het gezin. De dynamiek in de familie verbetert, het verhoogt de cohesie en verbetert de relaties binnenin het gezin zelf (Duquette e.a., 2016). Ook kan worden aangetoond dat vrije tijd met de familie vaak de eerste vrijetijdsbesteding is waar kinderen mee in contact komen. Hierdoor leren kinderen bepaalde vaardigheden en ontwikkelen ze interesses die van invloed zijn op hun verdere betrokkenheid in de vrijetijd (Mactavish & Schleien, 1998).

De behoefte bij jonge gezinnen om deel te nemen aan gezamenlijke activiteiten groeit, maar het aanbod dat hierop inspeelt is in Vlaanderen erg beperkt. Hierop probeert het Participatiedecreet in te spelen om ook voor deze categorie projecten te subsidiëren (Vlaamse Overheid, 2008). Uit onderzoek van Du Lee, Graefe, & Burns blijkt dat families die samen aan vrijetijdsactiviteiten doen, gelukkiger en gezonder zijn. Ook brengt het gezinnen dichter bij elkaar omdat ze gebruik maken van open communicatie, interactie en samen probleemoplossend denken. Het versterkt niet enkel de familiale banden maar ook de cohesie, de waarden en de tradities die in een familie aanwezig zijn (2006). Deze socialisatie is bepalend voor de manier hoe kinderen later gaan deelnemen aan het maatschappelijke leven (Vlaamse Overheid, 2008).

2.3 Belang van participatie bij kansengroepen

Participatie bij kansengroepen heeft tal van voordelen zoals het teweeg brengen van sociale verandering, het verbeteren van de sociale, economische, politieke en omgevingsfactoren van de gemeenschap, het versterken van de banden tussen burgers en hun gevoel van verbondenheid binnen de gemeenschap en het verbeteren van het individuele en collectieve welzijn (Wandersman

& Florin, 2000 in: Cicognani, Mazzoni, Albanesi & Zani, 2015; Cicognani, Mazzoni, Albanesi, & Zani, 2015). Daarnaast heeft participatie als hoofddoel om de kritische ingesteldheid te ontwikkelen en de leden van een gemeenschap te empoweren. Participatie aan de gemeenschap en jongerenorganisaties omvat dan ook voordelen voor de ontwikkeling van politieke kennis en geletterdheid, tolerantie, vertrouwen, gevoel voor verbondenheid en psychologische empowerment (Cicognani e.a., 2015). De sociale netwerken worden bevorderd en het zelfvertrouwen verhoogt (Coughlan e.a., 2014). Gezinnen worden uit hun vertrouwde omgeving gehaald en krijgen hierbij de opportuniteit om een sociaal netwerk uit te bouwen. Zo treden gezinnen ook uit hun sociaal isolement. (Thys, De Raedemaecker & Vranken, 2004 in: Vermeersch & Vandenbroucke, 2014) Uit onderzoek blijkt dat wanneer men een goed uitgebouwd sociaal netwerk heeft, dit vaak gepaard gaat met een goede intelligentie. Wanneer dit sociaal netwerk afwezig is, gaat dit gepaard met een lagere intelligentie (Litwin & Stoeckel, 2016). Om mensen te empoweren is er nood aan participatie aangezien dit een middel is om mensen op de been te brengen. Centraal staat dan ook de gezondheid, het welzijn, krachten en omgevingsinvloeden i.p.v. problemen, individualisering en risicofactoren (Van Regenmortel, 2009).

2.4 Participatiedecreet

Het Participatiedecreet wil graag zoveel mogelijk mensen laten participeren aan het sport, cultuur en jeugdwerk in Vlaanderen. Daarom beoogt dit decreet participatie te verbreden en te verdiepen zowel in het deelnemen als in het deelhebben. Dit decreet wil een aanvullend, verrijkend en flankerend karakter bieden. Dit decreet wil dus geen overlapping zijn met de sectorale regelgeving. Dit wil zeggen dat initiatieven die reeds structurele ondersteuning kennen door een andere regelgeving, in principe niet in aanmerking komen voor subsidiëring via dit decreet. Hieronder volgt een korte uiteenzetting wat het Participatiedecreet allemaal biedt (Vlaamse Overheid, 2008).

2.4.1 Subsidiëring van participatie-instellingen

Het Participatiedecreet zorgt ervoor dat verenigingen zonder winstoogmerk (Verder: vzw) die als doel hebben om participatie aan te sporen en te ondersteunen, gesubsidieerd worden. Het is belangrijk dat deelname aan de vrijetijdsbesteding in de sectoren cultuur, jeugdwerk en sport centraal staan. Aandacht hebben voor de noden en drempels waar kansengroepen mee in aanraking komen wanneer ze willen participeren aan het huidige cultuur-, jeugdwerk- en sportaanbod. Daarom wil de Vlaamse overheid graag verenigingen steunen die inzetten op het wegwerken van deze participatiedrempels binnen het cultuur-, jeugdwerk- en sportaanbod (Vlaamse Overheid, 2008).

2.4.2 Subsidiëring van participatie voor kansengroepen

In dit decreet worden veel beleidsmaatregelen genomen binnen de sectoren cultuur, jeugdwerk en sport, waar men de focus legt op het zoveel mogelijk betrekken van mensen bij het aanbod. Al zijn er bepaalde bevolkingsgroepen die door het in contact komen met één of meerdere participatiedrempels, minder geneigd zijn aan het aanbod deel te nemen of ze worden zelfs door het aanbod gewoonweg niet bereikt. Daarom heeft het Participatiedecreet ingezet op een doelbewust categoriaal beleid. Het decreet vertrekt vanuit de eigenheid van bepaalde doelgroepen en gaat ze de mogelijkheden en kansen aanreiken die de doelgroep nodig heeft. Hieruit is de subsidiëring van participatieprojecten ontstaan. In het Participatiedecreet is er namelijk ruimte gelaten om een

subsidiekader te creëren voor organisaties die als doel hebben om participatie te stimuleren (Vlaamse Overheid, 2008).

Volgens het Participatiedecreet moet men om in aanmerking te komen voor de subsidiëring van participatieprojecten voldoen aan een aantal criteria (Vlaamse Overheid, 2014):

1. De wijze waarop het project inspeelt op en tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep of vertrekt vanuit de kansengroep;
2. De actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project;
3. De bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels;
4. De inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren;
5. De aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk- of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationale initiatieven (Vlaamse Overheid, 2014).

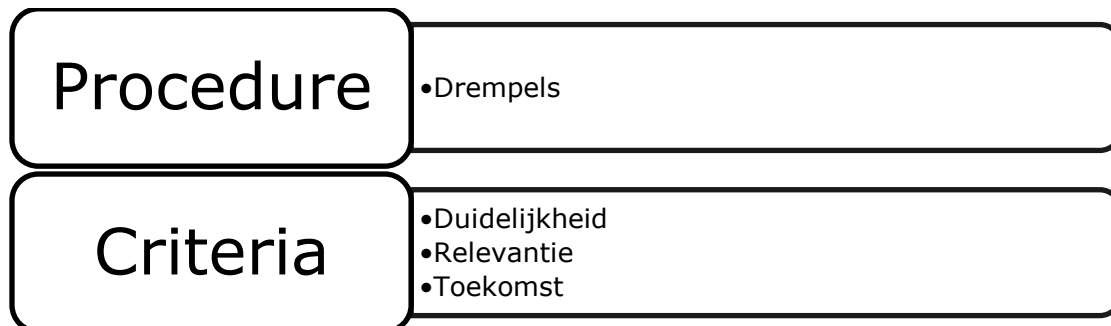
2.4.3 Andere instrumenten ter bevordering van participatie

Naast deze categoriale initiatieven, werden binnen dit decreet ook andere subsidiekaders uitgewerkt om de participatie te verhogen bij de burgers. Een voorbeeld hiervan is de subsidiëring van hobbyverenigingen. Hobbyverenigingen zorgen voor vrijetijdsbesteding, waar individuen en gemeenschappen zowel sociaal kapitaal als sociale vaardigheden ontwikkelen. In hobbyverenigingen vinden vrijwilligers hun weg, al zitten hobbyverenigingen in de schaduwzijde van zowel de lokale als de bovenlokale beleidsvoering. In hobbyverenigingen kan creativiteit en enthousiasme van de burgers ervoor zorgen de vrijetijd in te vullen zoals zij het zelf willen (Vlaamse Overheid, 2008).

Het decreet zorgt ervoor dat naast culturele gebeurtenissen, ook jeugdwerkinitiatieven en sportinitiatieven ondersteuning kunnen aanvragen. Vaak gaat dit over grootschalige evenementen, die een grote blijvende impact hebben. Deze evenementen hebben een landelijke en internationale uitstraling. Door deze activiteiten op te nemen in dit decreet hoopt men dat de positieve effecten versterkt worden en dat dit ervoor zorgt dan een planmatig en geïntegreerd beleid georganiseerd kan worden. Om de twee jaar verkiest de Vlaamse Overheid een Cultuurstad van Vlaanderen en een Sportstad van Vlaanderen. Zo wil men ondersteuning bieden om een positieve ontwikkeling van deze steden te bevorderen door sterk in te zetten op het cultuur-, jeugd- en sportbeleid (Vlaamse Overheid, 2008).

3. Onderzoeksvragen/hypothesen/conceptueel model

1. Welke drempels ervaren de indieners van de participatieprojecten bij de procedure?
2. Welke van de criteria opgelegd vanuit het Participatiedecreet voldoen aan de noden van zowel de gesubsidieerde als de niet-gesubsidieerde participatieprojecten?
 - 2.1 Welke criteria zijn op de dag van vandaag duidelijk?
 - 2.2 Welke criteria zijn op de dag van vandaag relevant?
3. Welke criteria opgelegd vanuit het Participatiedecreet moet in de toekomst belangrijker worden?
 - 3.1 Welke criteria moeten relevanter worden in de toekomst?
 - 3.2 Welke criteria moeten duidelijker worden in de toekomst?

Deel 2. Onderzoeksproces

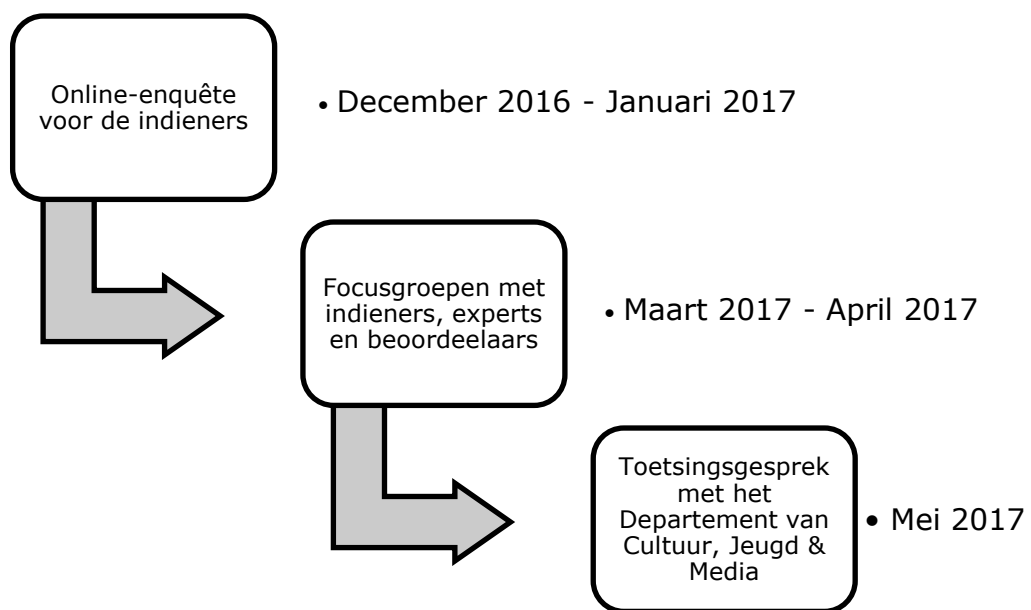
1. Overzicht

Het Participatiedecreet is een mix van structurele en projectmatige ondersteuning voor initiatieven die gericht zijn op participatie van een breed publiek of initiatieven die zich richten op participatie van bepaalde kansengroepen. Op deze manier wil het decreet inspelen op ondersteuning, verrijking en versterking van de participatie in het cultuur-, jeugd- en sportbeleid. Het decreet heeft enkele uitgangspunten zoals participatie, dit is het eerste en het belangrijkste aandachtspunt. Het decreet werkt aanvullend en ondersteunend voor de sectoraal georganiseerde decreten in de beleidsdomeinen cultuur, jeugd en sport. Ook werkt het Participatiedecreet sectoroverschrijdend en begrenst het zich niet tot enkel het cultuur-, jeugd- en sportbeleid. Als laatste uitgangspunt biedt "het Participatiedecreet een combinatie van ondersteuningsmaatregelen, het structureel inbedden van de beleidsaandacht voor een aantal specifieke doelgroepen, de verankering van enkele specifieke en sector overschrijdende participatie-instellingen en het creëren van een subsidiekader rond vernieuwing rond participatie" (Vlaamse Overheid, 2008, p. 7). Een voorbeeld van projectmatige ondersteuning is het subsidiekader 'participatieprojecten voor kansengroepen'. Deze subsidie biedt de mogelijkheid om éénjarige of driejarige projecten op te zetten voor bepaalde kansengroepen (Vlaamse Overheid, 2008).

Op vraag van het Departement voor Cultuur, Jeugd en Media werd een onderzoek uitgevoerd rond dit subsidiekader. Aan de hand van mixed-method zullen zowel de procedure als de criteria van de participatieprojecten voor kansengroepen geëvalueerd worden (Johnson, Onwuegbuzie, & Turner, 2007). Daar eerst een survey wordt uitgevoerd om daarna deze resultaten uit te diepen aan de hand van focusgroepen, wordt er gebruikt gemaakt van het verklarend design. Dit design laat toe om meer diepgang te verkrijgen waardoor een breder beeld over de situatie wordt bekomen. Ook verhoogt het de validiteit en de betrouwbaarheid van het onderzoek (Johnson, Onwuegbuzie, & Turner, 2007).

Het onderzoek bestond uit drie verschillende fases, waarvan één kwantitatief en twee kwalitatieve fases. De eerste onderzoeksfase bestond uit het afnemen van enquêtes bij indieners van participatieprojecten. De tweede onderzoeksfase bestond uit verschillende focusgroepen met zowel indieners, als beoordeelaars en behandelaars en als experts. De laatste onderzoeksfase bestond uit een toetsingsgesprek met het Departement van Cultuur, Jeugd en Media.

Tabel 2 Overzicht onderzoeksproces

2. Survey

2.1 Data en methode

2.1.1 Onderzoekseenheden

Voor dit onderzoek werden alle indieners van participatieprojecten in 2015 of 2016 bevraagd aan de hand van een enquête (Zie bijlage 1). Zowel de projecten die niet zijn goedgekeurd, als de projecten die wel zijn goedgekeurd, werden bevraagd. De keuze voor participatieprojecten opgezet na 2015 is er gekomen omdat het decreet is gewijzigd op 18 juli 2014. Toen zijn de criteria waaraan de projecten moesten voldoen, veranderd. Het is een homogene groep van respondenten omdat ze allemaal een aanvraag hebben ingediend, maar ook heterogeen op vlak van de goedkeuring of weigering van het ingediende dossier. Voor dit onderzoek werd een enquête bij 130 indieners van projecten gehouden. De enquêtes die werden afgenomen zullen eenvoudig aan de hand van beschrijvende statistiek worden geanalyseerd.

2.1.2 Algemeen onderzoeksoptzet

In het eerste deel van het onderzoek werd aan de hand van een online-enquête nagegaan wat de indieners van zowel de procedure als van de criteria vonden. Het voordeel van een online-enquête is dat er snel informatie kan verzameld worden op grote schaal (de Leeuw, 2010). De enquêtes werden opengesteld van 13/12/2016 – 31/01/2017 en verstuurd naar 147 e-mailadressen waarvan er ongeveer een 130 effectief zijn toegekomen. Sommige e-mailadressen waren niet meer in gebruik omdat deze personen niet meer in dienst waren. Op 9/01/2017 werd een herinneringsmail gestuurd.

2.1.3 Materiaal

Deze online-enquête was een volledig gestructureerde vragenlijst (zie bijlage 1). De vragenlijst bestond uit drie secties. Het eerste deel ging over de procedure van de aanvraag voor de subsidiëring van participatieprojecten van kansengroepen. Het tweede deel ging over de relevantie en de duidelijkheid van de criteria voor participatieprojecten voor kansengroepen. Ook werd er nagegaan of de criteria in de toekomst even belangrijk moest blijven of niet. Aan de hand van de vijfpunts Likertschaal werden de verschillende antwoordmogelijkheden voorgesteld (Baarda e.a., 2015). Het laatste deel van de enquête toetste naar wat de indieners als topprioriteit beschouwden. Dit werd aan de hand van een open vraag getoetst.

2.1.4 Analyseprocedure

De online-enquête werd aan de hand van beschrijvende statistiek geanalyseerd in Excel. Aan de hand van frequentieverdelingen werd een overzicht bekomen hoe vaak ieder antwoord voorkwam. Bij de vragen waar gebruik werd gemaakt van de vijf punts Likertschaal, werd het gemiddelde genomen van de frequentie van de verschillende antwoordmogelijkheden (Baarda e.a., 2015). De bekomen percentages werden gebruikt als basis voor de topiclijst van de focusgroepen, dit wordt verder besproken in het onderdeel resultaten.

2.2 Resultaten

In totaal hadden 34 personen deze online-enquête ingevuld van de 130 aangeschreven indieners. Toch kunnen we dit onderzoek als voldoende groot beschouwen, daar men vanaf 30 respondenten een steekproef groot genoeg acht (Baarda e.a., 2015).

2.2.1 Procedure

De eerste vraag in de enquête peilde naar het aantal indieners per kansengroep. Hieruit bleek dat er veertien organisaties een aanvraag hebben ingediend voor personen in armoede, veertien hebben een aanvraag ingediend voor personen met een divers etnisch-culturele achtergrond, slechts één organisatie diende een aanvraag in voor gedetineerden, drie voor personen met een handicap en twee voor gezinnen met kinderen. Van deze ingediende projecten waren er 65% gesubsidieerd, m.a.w. betekent dit dat 22 projecten van de 34 ingediende projecten werden gesubsidieerd.

In het eerste deel van deze verkennende enquête werd er gepeild naar de procedure voor de participatieprojecten. De algemene procedure scoorde slechts 56%. Het verloop van de procedure scoorde 55%. Uit de open vraag die hierbij gesteld werd, werd duidelijk dat de indieners de duur en de willekeur van de beoordelingscommissie niet als goed ervaren.

"Een subsidieaanvraag vraagt veel werk en tijd. De vragen zijn niet altijd duidelijk geformuleerd. Ik heb mijn project voorgelegd in P-Kaffee en rekening gehouden met de opmerkingen en raadgeving die ik daar ontving. Toch levert het allemaal niks op."

"Er wordt aan de aanvragers geen kans geboden om het dossier te komen toelichten en eventuele vragen te beantwoorden en/of verduidelijkingen te geven."

"De beslissing laat heel lang op zich wachten, zodat het moeilijk wordt om eventueel personeel met het juiste profiel op tijd aan te trekken. Daarnaast is er geen transparantie over de samenstelling van de beoordelingscommissie en de expertise van haar leden."

Nochtans blijkt niet iedereen het daarmee eens te zijn.

"De indruk leeft alvast dat het project objectief wordt beoordeeld."

"De procedure en meer bepaald het invullen van het formulier nam heel veel energie en tijd in beslag. We hadden af en toe het gevoel dat we heel veel dingen moesten herhalen. Anderzijds is dit ook weer een positief punt aangezien het Departement CJSM op deze manier zeer grondig kan oordelen of de aanvraag in aanmerking komt. Als men dergelijk subsidiebedrag kan ontvangen begrijpen wij dat het formulier volledig en van grote omvang moet zijn."

De informatie vanwege het Departement Cultuur, Jeugd en Media scoorde 60%. Er blijkt vooral meer nood aan vorming en persoonlijk contact met het Departement zelf. Ook wil men meer zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten.

Er nam slecht 35% deel aan de P-kaffees¹. Van deze 35% werden 75% van de projecten gesubsidieerd. Hieruit bleek dat deelnemen aan een P-Kaffee de kans verhoogt om gesubsidieerd te worden. Daarentegen werd 50% van de projecten waarbij de indieners niet naar een P-Kaffee gingen, gesubsidieerd.

2.2.2 Criteria

In het tweede deel werden de criteria onder de loep genomen op basis van duidelijkheid en relevantie. Ook wou men nagaan of ieder criterium in de toekomst mocht blijven bestaan. Het eerste criterium 'de wijze waarop het project inspeelt op en tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep of vertrekt vanuit de kansengroep' blijkt zeer duidelijk en relevant te zijn. De indieners zien het criterium in de toekomst even belangrijk of zelf iets belangrijker dan nu. Het tweede criterium 'de actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project' is duidelijk voor 66%. Het is een relevant criterium dat even belangrijk moet zijn in de toekomst. Het derde criterium 'de bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels' is zeer duidelijk. Dit criterium vindt men duidelijk en wil men behouden zoals hij is. Het vierde criterium 'de inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren' beoordeelt men voldoende duidelijk. Dit criterium vinden de indieners het minst relevant, toch willen ze het behouden in de toekomst. Het vijfde criterium 'de aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationele initiatieven' beoordelen de indieners als het minst duidelijke criterium maar ze vinden het wel relevant en willen dit criterium in de toekomst behouden.

2.2.3 Topprioriteit

De werkbaarheid van de criteria is goed. Sommigen vinden inclusiviteit enorm belangrijk en willen dit als topprioriteit zien, terwijl anderen liever willen inzetten op ontmoetingen. Ook blijkt dat het tweede criterium 'de actieve participatie' als topprioriteit wordt gezien. Velen willen dan ook dat het topprioriteit wordt om uit te gaan van de talenten van de doelgroep.

¹ P-Kaffee is een evenement dat meerdere malen per jaar wordt georganiseerd door Demos op het moment dat een koepelorganisatie een evenement voor zijn sector organiseert. Hier kan zowel informatie verkregen worden over de subsidieaanvraag, als persoonlijke feedback ontvangen worden over de aanvraag.

2.3 Conclusie

In het eerste deel van de enquête gingen de vragen in op de procedure. Hieruit blijkt dat niet iedereen tevreden is over de procedure. De procedure scoort namelijk een 56%. Ook over het verloop zijn de indieners niet helemaal tevreden, dit scoort een 55%. Dit zijn beide matige scores. Er werden enkele suggesties gedaan voor andere informatiekkanalen dan het telefonisch contact, mail, de website, FAQ, deze informatiekkanalen scoorden 60%. De suggesties voor nieuwe informatiekkanalen die naar voren kwamen, waren voornamelijk persoonlijke begeleiding, meer zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten en eventueel een vorming. De aanvraag in het algemeen bleek zeer duidelijk te zijn want dit scoorde 80%, wat een ruime eenduidige onderscheiding betekent. Slechts 35% was aanwezig op een P-Kaffee, hiervan werden 75% van de ingediende projecten gesubsidieerd. Tegenover, 50% waarbij de indieners niet aanwezig waren op het P-Kaffe maar hun project wel gesubsidieerd zagen.

In het tweede deel spitsten de vragen zich toe op de criteria waaraan de participatieprojecten moeten voldoen. De relevantie van het tweede criterium, de actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project, scoorde het hoogst met 83%, dit is een grote onderscheiding. Het derde criterium, de bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels, scoorde het hoogst op vlak van duidelijkheid met een 68%. Het eerste criterium, de wijze waarop het project inspeelt op en tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep of vertrekt vanuit de kansengroep, wou iedereen in de toekomst behouden met dezelfde belangrijkheid.

In het derde en laatste deel werd in de enquête besproken wat de indieners als topprioriteit beschouwen. Hieruit bleek dat het tweede criterium, de actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project, als topprioriteit wordt beschouwd. Dit sloot aan bij de scoring die in het tweede deel van de enquête werd bevestigd. Ook haalden de indieners aan dat uitgaan van de talenten als topprioriteit moest worden beschouwd in de toekomst.

3. Focusgroepen

3.1 Data en methode

3.1.1 Onderzoekseenheden

In het tweede deel van het onderzoek werden er drie focusgroepen georganiseerd. De eerste focusgroep werd gehouden met de indieners van participatieprojecten. De tweede focusgroep werd gehouden met zowel de behandelaars van de dossiers als met leden uit de beoordelingscommissie en de laatste focusgroep werd georganiseerd met experts. De eerste focusgroep ging door op donderdag 30 maart. Daags voordien hebben drie respondenten afgebeld, waardoor andere respondenten niet meer gecontacteerd konden worden.

Tabel 3 Respondenten focusgroep met indieners van participatieprojecten voor kansengroepen

Respondent	Geslacht	Doelgroep	Organisatie
R1	M	Mensen met een psychische problematiek die niet meer in behandeling zijn maar naar dagcentra gaan.	De Veerman
R2	V	Personen uit verschillende gemeenschappen	Gentse Lente vzw

De tweede focusgroep werd georganiseerd met de beoordelingscommissie en de ambtenaren. Een week voordien werd een herinneringsmail verstuurd, waar wederom twee kandidaten hebben afgezegd. Ook hier konden tijdig geen nieuwe respondenten gezocht worden. Deze focusgroep ging door op donderdag 13 april.

Tabel 4 Respondenten focusgroep met de beoordelingscommissie en de behandelaars

Respondent	Geslacht	Organisatie
R1	M	ISB
R2	V	Bronks
R3	V	Departement Cultuur, Jeugd en Media

De derde en laatste focusgroep werd georganiseerd met experts vanuit het werkveld en vond plaats op donderdag 4 mei.

Tabel 5 Respondenten focusgroep met de experts

Respondent	Geslacht	Doelgroep	Organisatie
R1	V	Gedetineerden	De Rode Antraciet
R2	V	Personen met een beperking	Gehandicapten & Solidariteit
R3	V	Personen in armoede	Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
R4	V	Personen in armoede, vooral kinderen en jongeren, personen met een migratieachtergrond	Uit De Marge
R5	M	Personen in armoede, personen met een divers ethnische achtergrond, personen met een beperking	Demos

3.1.2 Algemeen onderzoeksopzet

In de focusgroepen werden de resultaten besproken die uit de enquêtes zijn voortgekomen. Hieruit ontstaan verschillende ideeën, die kunnen helpen bij het evalueren van de criteria. De keuze voor focusgroepen is er gekomen doordat er geen persoonlijke belangen worden besproken. Ook kunnen focusgroepen inspirerend werken en deelnemers op nieuwe gedachten brengen (Baarda e.a., 2013). De focusgroepen werden tijdens de werkuren in Brussel op het Departement voor Cultuur, Jeugd en Media afgenomen om een hogere responsgraad te bereiken. De focusgroepen duurden maximaal twee uur om niet te veel tijd van de respondenten te vragen. Ze werden via mail of telefonisch contact bereikt.

3.1.3 Materiaal

De topiclijst (zie bijlage 2) en enkele hoofdvragen werden opgemaakt in samenwerking met het Departement Cultuur, Jeugd en Media. De topiclijst en de hoofdvragen konden na vergaring van verdere informatie worden aangepast. Hier werd gepeild naar de ideeën en meningen van de indieners, behandelaars en experts over de criteria. Ook werd er bevraagd welke criteria het best hanteerbaar waren en welke minder. Tijdens de focusgroep kan er nog gespeeld worden met de volgorde van de vragen en kan er doorgevraagd worden wanneer er interessante informatie aan bod komt. Enige voorkennis is vereist om de focusgroep goed te kunnen modereren (Baarda e.a., 2013). De respondenten werden gevraagd een informed consent te ondertekenen (zie bijlage 3). De topiclijst en de hoofdvragen werden met Lynn Moerenhout overlopen, contactpersoon voor de subsidiëring van participatieprojecten voor kansengroepen. Zij heeft een brede kennis over het onderwerp en kon vragen aanvullen en bijsturen waar nodig. Dit is belangrijk om eventuele onduidelijkheden of tekortkomingen op tijd te kunnen wegwerken (Baarda e.a., 2013).

3.1.4 Analyseprocedure

De focusgroepen zullen worden opgenomen met een voicerecorder. Hierdoor zal er veel tekst beschikbaar zijn om te analyseren. Aan de hand van labels was de vele informatie gemakkelijker te analyseren. Alle labels werden bij elkaar geplaatst, zo werden resultaten bekomen. Na het afnemen van één focusgroep zal de informatie al eens geanalyseerd worden. Hierdoor kunnen misschien enkele vragen gericht gesteld worden bij de volgende focusgroepen (Baarda e.a., 2013).

3.2 Resultaten

Aan de hand van focusgroepen werden de resultaten die uit de enquête zijn gekomen, verder uitgediept.

3.2.1 Procedure

Uit de analyse van de focusgroepen blijkt vooral dat er nood is aan snellere goedkeuring. De indieners kunnen niet goed plaatsen waarom alles zoveel tijd neemt. De experts sluiten zich hierbij aan, en kennen subsidievormen van dezelfde grootorde waar indieners sneller feedback ontvangen, waarbij ook een externe commissie evalueert en de minister zijn goedkeuring moet geven. Volgens hun is transparante communicatie noodzakelijk, zo vermoeden zij dat de technologie het toelaat om je project te volgen zoals een pakketje bij de post. Zo weten indieners waar hun project zich bevindt, dit schept meer duidelijkheid. Ook ontbreekt de mogelijkheid om een gesprek aan te gaan na feedback. Subsidiedossiers schrijven naar de regels van de kunst is niet gemakkelijk. Het verschil tussen een subsidiedossier schrijven op Vlaams niveau is van een totaal ander kaliber dan op lokaal niveau. Hier zou feedback kunnen helpen om zaken beter uit te schrijven. Vaak vinden organisaties bepaalde dingen evident, daar ze verwachten dat de Vlaamse Overheid hun organisatie kent. Al blijkt dit in de realiteit niet zo te zijn. Ook merken experts op dat kleine organisaties de weg naar ondersteuning niet meteen vinden.

Vaak is er volgens de indieners tijd nodig om iets in te planten bij de deelnemers. Het zou volgens hun een meerwaarde zijn om de mogelijkheid te bieden om eventueel het project te verlengen. Wanneer dit gebeurt, zal er volgens de ambtenaren en de beoordelingscommissie herhaling optreden en dit willen ze absoluut vermijden. Volgens hun alsook de experts is een driejarig project een stappenplan en kan een éénjarig project dus niet zomaar verlengd worden.

"De perceptie leeft dat er binnen de beoordelingscommissie weinig diversiteit is. Het gevoel leeft dat er een drempel is tussen hen en de commissie, dat de leefwerelden heel erg verschillen."

Het is volgens de experts belangrijk om de denkoefening te maken om te gaan bekijken hoe de commissie er nu uitziet, welke doelgroepen het decreet wil bereiken en ervoor te zorgen dat iedereen vertegenwoordigd is in de beoordelingscommissie. Het deeltje van de oplossing bestaat er volgens hun in om de beoordelingscommissie een blik te gunnen in de organisaties die iets indienen. Zo kan de commissie de missie en visie van organisaties leren kennen. Dit kan gebeuren na bijvoorbeeld een eerste selectie. Het is belangrijk om de beoordelingscommissie te gaan bevolken met diverse actoren vanuit verschillende organisaties. Ook het debriefen van dossiers samen met koepelorganisaties zou verhelderend kunnen werken voor zowel de beoordelingscommissie als de koepelorganisaties. Dit kan uiteraard een selectie van dossiers zijn, die besproken worden.

Daarnaast blijkt dat wanneer de goed- of afkeuring wordt gegeven, er vaak een motivering genoteerd werd die slechts een vijftal zinnen lang was. Dit werd door zowel de indieners als de experts niet goed bevonden. Organisaties blijven daardoor met veel vragen achter. Vaak nemen zij contact op met koepelorganisaties, daar er een drempel is om contact op te nemen met het departement. Al weten de koepelorganisaties vaak zelf niet wat juist de exacte reden is, dit voelt voor hun aan als

gissen naar wat het antwoord zou kunnen zijn. Iedere organisatie telefonisch contacteren, zou al een grote stap zijn. Er schijnt een grote afstand te zijn tussen het departement en de indieners.

"Een organisatie die twee keer indient en twee keer afgekeurd wordt. Dienen eerste keer in en krijgen feedback, tweede keer krijgt men feedback over iets wat ervoor al instond maar bij eerste feedback wel oké was. Dan weten ze helemaal niet meer hoe het moet."

Daarnaast komt de feedback heel selectief over. Het lijkt alsof ieder afgekeurd project omwille van inhoudelijke redenen is afgekeurd, al blijkt dat vaak gewoon de pot op is. Dit zou transparant gecommuniceerd moeten worden. Zo doet de beoordelingscommissie meer recht aan de waarheid.

3.2.2 Informatiekanalen

Zowel Demos als de ambtenaren konden gecontacteerd worden wanneer persoonlijke begeleiding nodig was. Deze communicatie verliep steeds vlot. Demos heeft het gevoel dat zelfs kleinschalige organisaties hun vinden. Ook koepelstructuren willen zich inzetten om persoonlijke begeleiding te bieden op voorwaarde dat zij daarin begeleid worden aan de hand van een vorming en zij tijd beschikbaar hebben, daar dossiers nalezen en verbeteren veel tijd in beslag kan nemen. Koepelstructuren weten zelf niet goed wat de verwachtingen zijn. Vaak komen organisaties met goede ideeën maar neemt het veel tijd om dit goed en grondig op papier te krijgen. Demos wil zeker zijn expertise delen met de koepelstructuren. De beoordelingscommissie vindt het ook erg belangrijk dat koepelstructuren hulp kunnen bieden bij het dossier schrijven.

Indieners willen graag meer zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten. Zij vinden het zeer positief als projecten in beeld worden gebracht, zo kunnen organisaties zien waar het geld naartoe gaat. Organisaties kunnen gemakkelijk zelf voor dit materiaal zorgen door foto's en video's op te sturen naar het departement. Zij vinden de lijst die op de site van Demos gevonden kan worden, geen meerwaarde. Ze voelen de spirit niet waaruit projecten geschreven werden. De beoordelingscommissie ging hiermee akkoord. In tegenstelling tot de experts, zij merken op dat foto's weinig worden gebruikt. Ook gaat dit vaak gepaard met verschillende gevoeligheden zoals vermelding van de organisatie en de vraag of de personen wel op de foto willen staan. Demos wil graag een soort van speeddating organiseren waar projecten die een looptijd van drie jaar hadden, hun ervaringen kunnen delen. Dit komt hier volgens hun een stuk aan tegemoet.

Het P-Kaffee biedt zeker een meerwaarde om naartoe te gaan maar deelname mag zeker niet verplicht worden. Al mag het P-Kaffee volgens de ambtenaren en de beoordelingscommissie meer gepromoot worden en moet het in samenwerking met koepelstructuren gebeuren. Dit gebeurt al aangezien Demos ervoor zorgt dat wanneer het P-Kaffee doorgaat, de koepelstructuur al iets organiseert voor de sector. Al vindt Demos dat ze nog meer kunnen inzetten op de communicatie errond.

3.2.3 Criterium één

De wijze waarop het project inspeelt op en tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep of vertrekt vanuit de kansengroep.

Volgens de experts is het voor sommige organisaties zo evident dat het project aan de eigenheid voldoet, dat ze het soms nalaten om dit goed duidelijk te maken.

"Ik maak altijd de stomme vergelijking, stelt e er is een organisatie van mensen allemaal uit West-Vlaanderen en er is een projectvoorstel om de West-Vlaamse eigenheid te stimuleren. En ge zijt een club van West-Vlamingen, ge praat West-Vlaams, ge zijt er geboren en getogen, ge woont daar en wij moeten een project schrijven dat de West-Vlaamse eigenheid naar voor brengt en we gaan iets doen met streekgerechten ofzo. Ma hoe moeten die gaan uitleggen, ale wat is de West-Vlaamse eigenheid? Wat is da nu eigenlijk? Hoe moeten we da gaan uitleggen?"

Volgens hen zijn er twee categorieën, namelijk organisaties die de doelgroep bereiken maar willen inzetten op cultuur, jeugd of sport en organisaties die aan cultuur, jeugd of sport doen maar een bepaalde doelgroep willen bereiken omdat ze die nog niet bereiken. De relevantie komt duidelijk genoeg naar voren aangezien het criterium één is. Zowel indieners, als de ambtenaren en de beoordelingscommissie als de experts vinden dit criterium enorm belangrijk. Al blijkt dat feedback en begeleiding nodig is om dit criterium juist en grondig genoeg in te vullen.

3.2.4 Criterium twee

De actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project.

Experts begrepen de problematiek van de indieners, daar zij een moeilijkheid ondervinden dit concreet te maken en sluiten zich aan bij het idee om transparantere communicatie rond de invulling te vragen. Bij een éénjarig project lijkt het volgens hun verstandig dat de doelgroep al bereikt is, bij een driejarig project kan dit nog tijdens het project gebeuren. Al vroegen ze zich af wat nog oké is om te doen tijdens een project en wat niet in de ogen van de ambtenaren en de beoordelingscommissie. Ze vinden het dan ook enorm belangrijk dat het een gezamenlijke droom is en dat het initiatief en de goesting vanuit de doelgroep zelf komt.

3.2.5 Criterium drie

De bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels.

Dit wordt door de drie partijen als een zeer relevant criterium beschouwd. Het is erg belangrijk dat hier wordt op ingespeeld. Echter vinden de indieners dat het veel breder is dan het lijstje aan drempels dat wordt opgesomd in de memorie van toelichting. Hier voorbeelden bij plaatsen zou volgens de beoordelingscommissie en de ambtenaren zeker helpen. De experts daarentegen vinden de drempels die opgesomd worden in de memorie van toelichting zelf een drempel. Demos heeft een klein document waarin ze de drempels uitleggen maar er kan volgens hun een veel gemakkelijker participatiedrempelschema gehanteerd worden, namelijk de vijf B's betaalbaarheid, bereikbaarheid, beschikbaarheid, begrijpbaarheid en bruikbaarheid. Ook geven experts aan dat het misschien interessant is om voorbeeldfiches op de site te plaatsen waar bij ieder fiche wordt gezegd welk

criterium of welke criteria hier goed werden ingevuld. Zo zijn meerdere voorbeelden beschikbaar. Daarnaast is dit wel een belangrijk uitgangspunt omdat dit inzet op het duurzame karakter dat men uit deze projecten willen halen.

3.2.6 Criterium vier

De inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren.

Het vierde criterium werd wel duidelijk bevonden, al vonden de indieners en experts dat wanneer een organisatie geen samenwerkingsverbanden aangaat, ze niet uitgesloten mogen worden. Als een project zo uniek is, moet het mogelijk zijn om een project goed te keuren zonder deze samenwerkingsverbanden. Het komt over dat het goed in je dossier staat wanneer samenwerking wordt aangegaan. Volgens experts begrijpen soms kleine organisaties hier de meerwaarde niet van. Zeker organisaties die werken met personen met een migratieachtergrond. Ze moeten precies witte peters hebben om hun project te laten goedkeuren. Dit komt vreemd over en de meerwaarde ervan wringt soms.

"Ik ga een cru voorbeeld geven e maar e wij zijn dan leden van een organisatie van mensen met een migratieachtergrond en wij moeten dan precies ne Vlaamse peter hebben met allemaal witte peters en meters en dan ist goe. Als we een witte peterclub hebben, die met ons een project ziet zitten dan zijn we goe. Maar op eigen kracht geloven ze ons precies niet."

Wat beschouwen de ambtenaren en de beoordelingscommissie als partner? Dit is voor interpretatie vatbaar. Voorbeelden zouden hierbij kunnen helpen. Ook koepelstructuren kunnen helpen bij het zoeken naar partners, daar lokale organisaties vaak elkaar niet kennen. Demos wil hierbij helpen door te gaan kijken met organisaties hoe samenwerken waardevol kan zijn, op zoek gaan naar de win-win voor dat project. Dit criterium heeft een andere orde dan de drie bovenstaande waar het vooral gaat over waarom dit project realiseren. Dit criterium gaat voornamelijk over met wie en hoe je dat gaat aanpakken. Andere formulering lijkt zinvol aangezien het niet 100% zeker is dat samenwerken de slaagkansen maximaliseert. De nadruk wordt beter gelegd op het stimuleren tot samenwerking.

3.2.7 Criterium vijf

De aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationele initiatieven.

Experts vermoeden dat ze door dit criterium senioren er toch bij willen betrekken. Het is een zeer zwak criterium, het doet ook afbreuk aan wat er in criterium één naar voor wordt geschoven. Als de doelgroep zichzelf eerst wil organiseren, dan is het niet echt inclusief. Het decreet is er gekomen voor initiatieven vanuit de doelgroep zelf, dus dit spreekt wat tegen. Ook vinden experts het een zeer geladen term, die verschillende gevoeligheden raken. Daarnaast vinden ze dat er enorm veel visieverschillen zijn over het begrip. Er moet eerst een visieoefening over gemaakt worden vanuit de Vlaamse Overheid, alvorens men dit kan opleggen.

3.2.8 Topprioriteit

Zowel de indieners als de beoordelingscommissie en de ambtenaren vinden het eerste en het twee criterium enorm belangrijk. De indieners en de experts vinden het ook belangrijk dat het een verhaal is. Het moet een gezamenlijke droom zijn. De experts zouden het interessant vinden moest er een thema zijn en dit thema iedere vier à vijf jaar veranderen. Zo kan het beleid een accent leggen.

3.3 Conclusie

Tabel 6 Conclusie focusgroepen

Procedure	Criteria
<ul style="list-style-type: none">• Transparante communicatie• Zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten• Meer diversiteit binnen de beoordelings-commissie• Meer gefundeerde feedback bij afkeuring• Feedbackmoment in procedure	<ul style="list-style-type: none">• Criterium 1,2 & 3 zeer belangrijk• Criterium 3 verduidelijken door de vijf B's• Criterium 4 verduidelijken door extra deelvraag en aanpassen, niet 100% gezegd dat slaagkansen maximaliseren door samenwerking• Criterium 5 aanpassen door het te verduidelijken a.d.h.v. extra deelvragen ofwel mag het verdwijnen, daar het afbreuk doet aan criterium 1

4. Toetsingsgesprek met Departement Cultuur, Jeugd en Media

4.1 Data en methode

4.1.1 Onderzoekseenheden

De medewerkers van het team lokale ondersteuning en werk, van de afdeling Sociaal-Cultureel Werk zijn aanwezig bij dit gesprek.

4.1.2 Algemeen onderzoeksopzet

De laatste onderzoeksfase bestond eruit om de resultaten mede te delen aan het Departement Cultuur, Jeugd en Media. Zo kon er worden afgetoetst wat de mogelijkheden zijn om uit te voeren rekening houdend met het wetgevend kader.

4.1.3 Materiaal

Aan de hand van de resultaten werd een overzicht gemaakt van de mogelijke aanpassingen die zouden kunnen gebeuren. Deze resultaten zullen overlopen worden om te bekijken wat haalbaar is en wat niet.

4.1.4 Analyseprocedure

Het toetsingsgesprek werd opgenomen met een voicerecorder. Dit werd wederom uitgetypt. Door labels aan te brengen, vergemakkelijkte het analyseren. De resultaten staan hieronder beschreven.

4.2 Resultaten

4.2.1 Procedure

Uit het toetsingsgesprek met het Departement voor Cultuur, Jeugd en Media bleek dat snellere goedkeuring moeilijk in de praktijk te brengen is, daar het Participatiedecreet een bepaalde procedure heeft vastgelegd. Hierin kunnen moeilijk wijzigingen worden gedaan aangezien dit een wijziging in het uitvoeringsbesluit impliceert. Daarnaast is het moeilijk om inhoudelijke feedback ertussen te plannen. Hier wordt in de regelgeving geen moment voor voorzien. Dit toevoegen zorgt ervoor dat de procedure eerder zal vertragen dan versnellen. Feedback zou eigenlijk al voor de indiening moeten gebeuren. Hier kan Demos bij helpen. Demos bereikt namelijk veel organisaties, maar bereikt ze nog niet allemaal. Het departement ondersteunt het idee, dat Demos hier in de toekomst meer reclame voor wil maken. Daarnaast vindt het departement het interessant dat koepelstructuren begeleiding willen aanbieden, als zij hier zelf verder in begeleid worden, aangezien ze de verwachtingen nog niet kennen. Echter gaven de koepelstructuren aan dat deze begeleiding enkel mogelijk is als zij zelf tijd hebben om dit ertussen te nemen.

Het voorstel om het project te kunnen volgen zoals een pakketje bij de post lijkt het departement overbodig. Wanneer indieners hun project indienen, krijgen ze meteen een mail waar de hele procedure wordt uitgelegd. Ze kunnen dus gemakkelijk te weten komen waar hun project zich juist bevindt. Vaak krijgt het departement telefoontjes waar er gevraagd wordt naar waar hun project zich momenteel bevindt. Deze vragen beantwoorden ze met plezier maar eigenlijk is de informatie al gegeven. Deze informatie staat ook nog eens op de website van het departement, hier moet misschien meer naar toegeleid worden. Sinds dit jaar wordt de aanvraag digitaal via de online app Kiosk uitgevoerd, hierdoor kan het project nog beter worden opgevolgd. Door deze verandering hoeven indieners zelf niet meer naar de website van het departement te surfen. Om zowel de procedure te kunnen volgen, als om Demos te vinden, sluit het departement zich aan bij het idee om de startpagina van de aanvraag aan te pakken. Hier duidelijkere links naar Demos en naar informatie over de procedure plaatsen, kan zeker een grotere meerwaarde bieden.

Het departement sluit zich niet aan bij het idee dat er weinig diversiteit is in de beoordelingscommissie. Zij vinden de commissie zeer divers en vinden dat iedere doelgroep zeker wordt vertegenwoordigd. Dit gevoel kan misschien verholpen worden door duidelijk te maken wie in de commissie zit en uit welke sector ze komen. Daarnaast oordeelt het departement als onhaalbaar om organisaties te gaan bezoeken. Al kunnen commissieleden ook zelf een onderzoekje instellen naar een bepaalde organisatie en dit doen ze dikwijls volgens het departement. Het departement zou het ook interessant vinden om nabesprekingen van projecten te organiseren, al gebeurt dit al met Demos en de Rode Antraciet. Ze weten niet of het mogelijk is en toegelaten is om hier de andere koepelorganisaties bij te betrekken.

Het departement ontkrachtte het feit dat feedback soms tegenspreekt. Wanneer twee keer wordt ingediend en er bij de eerste keer feedback over iets wordt gegeven en de tweede keer wordt dan feedback gegeven over iets wat er daarvoor al instond, merkt het departement op dat vaak de dossiers inhoudelijk van elkaar verschillen en dat het niet om twee identieke dossiers gaat waar

enkel de feedback in werd veranderd. Daarnaast is het nog maar één keer gebeurd dat de pot op was, toen hebben ze ieder goed project subsidies gegeven maar minder dan wat ze vroegen.

Indieners willen meer zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten, al raakt dit bepaalde gevoeligheden. Experts hebben het gevoel dat visueel materiaal weinig gebruikt wordt. Dit werd door het departement eigenaardig bevonden, aangezien de indieners er zelf om vragen. Het idee van Demos om in de toekomst een soort van speeddating te organiseren met diegene die reeds projecten hebben opgezet, werd goed onthaald en lijkt zeker ook tegemoet te komen aan de wens van de indieners om meer zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten te creëren. Om de duidelijkheid van de criteria te bevorderen, vindt het departement het idee zeer goed om aan de hand van voorbeelden aan te geven welk criterium goed is beantwoord in het voorbeeld. Ook dit komt tegemoet aan de wens om meer zichtbaarheid te creëren rond voorbeeldprojecten.

4.2.2 Criteria

In het eerste criterium ligt de nadruk op de eigenheid van de doelgroep. Dit werd niet gemakkelijk bevonden en werd aangetoond met het voorbeeld over West-Vlamingen, dat hierboven vermeld staat. Het departement ging hiermee akkoord na het horen van het voorbeeld. In het tweede deeltje van het criterium wordt 'vertrekken vanuit de kansengroep' erbij gehaald, dit is het idee van de projectoproep. Ook hiermee ging het departement akkoord.

In het tweede criterium is het belangrijkste idee om samen iets te gaan creëren, dit maakt het moeilijk om alles al zeer concreet te maken. Communiceren hoe concreet het moet uitgewerkt zijn en wat er nog in het project mag gedaan worden en wat niet, legt beperkingen op en kan het moeilijker maken dan dat het nu al is. Het departement wil deze projectoproep zo open mogelijk houden. Projecten die niet vanuit de doelgroep komen, worden er meestal van tussen gehaald, vaak omwille van het eerste criterium. Ook zij vinden het belangrijk dat het initiatief en de goesting vanuit de doelgroep komt.

Het derde criterium vinden alle partijen een zeer relevant criterium. Al lijkt het gemakkelijker en hanteerbaarder om gebruik te maken van de vijf B's, namelijk betaalbaarheid, bruikbaarheid, beschikbaarheid, begrijpbaarheid en bereikbaarheid. Ook de voorbeeldfiches waar aangetoond wordt van welk criterium dit een goed voorbeeld is, komt hieraan tegemoet.

Het volgende criterium peilt naar hoe het project is ingebed in een netwerk. Het departement sluit zich aan bij het feit dat dit criterium niet verplicht is. Ook vindt men het negatief dat organisaties samenwerkingsverbanden aangaan omdat het moet, dit is zeker niet de bedoeling. Het zou volgens het departement helpen om organisaties te laten nadenken waarom ze wel of juist geen samenwerking aangaan. Dit kan misschien aan de hand van een extra vraag zoals bijvoorbeeld, waarom is samenwerking wel of geen meerwaarde. Zo denken organisaties hierover na en kunnen ze aangeven waarom ze liever niet samenwerken. Demos die wil helpen om samen met een organisatie de win-win te gaan opzoeken, is zeker een goed idee. Ook kan Demos zo helpen te verduidelijken wat juist een partner is, eveneens de voorbeeldfiches zullen hierbij helpen.

Het vijfde en laatste criterium is het meest problematische. Het bevat zowel herhaling, als tegenstelling als volledig nieuwe informatie. Wederom wordt er naar de actieve participatie gevraagd.

Daarnaast wordt er afbreuk gedaan door inclusie toe te voegen, aan het idee van het eerste criterium dat daar naar voor wordt geschoven. Als de doelgroep zichzelf eerst wil organiseren, dan is dit niet inclusief. Dit is eigenlijk het tegenovergestelde van aandacht hebben voor inclusie. Intergenerationele initiatieven is dan weer volledig nieuwe informatie. Het gevoel leeft dat dit er is bijgestoken om tegemoet te komen aan de senioren, die voorheen eigenlijk niet echt zijn opgenomen in de projectoproep. Dit criterium moet veel duidelijker maar ook veel simpeler gemaakt worden volgens het departement. Aan de hand van het opsplitsen van dit criterium door meer deelvragen te stellen, kan dit criterium misschien veel gemakkelijker worden om in te vullen.

4.2.3 Topprioriteit

Ook het departement hecht veel waarde aan de gezamenlijke droom. Een EN-verhaal creëren wordt zeer belangrijk geacht. Om de vier of vijf jaar een thema opleggen vanuit het beleid lijkt hun geen goed idee. Deze projectoproep is heel open bedoeld en zo doet men hieraan teniet. Ook gaat de kwaliteit er hier niet mee op vooruit. Het departement heeft schrik dat er zo goede projecten misschien uit de boot zouden vallen. Voor het beleid is dit zeker interessant om een accent te kunnen leggen maar een meerwaarde voor de indieners biedt dit volgens het departement niet.

4.3 Conclusie

Het departement neemt vooral mee om hun website aan te pakken en gaan kijken hoe de startpagina van de aanvraag op Kiosk kan aangepakt worden om zo beter toe te leiden naar Demos, die zowel hulp kan aanbieden als feedback kan geven. Ook is het departement zeer enthousiast over het idee om voorbeeldfiches vrij te geven waar bij ieder fiche wordt getoond van welk criterium of criteria dit een goed voorbeeld is. Bovendien vinden ze het zeker een meerwaarde om bij sommige criteria namelijk criterium vier en vijf, meer deelvragen te stellen.

Deel 3. Discussie en conclusie

1. Bespreking

In dit onderdeel wordt er nog eens een antwoord gegeven op de onderzoeksvragen (Baarda e.a., 2013).

1.1 Procedure

In de enquête scoorde de procedure slechts een waardering van 56% en het verloop een 55%. De indieners blijken vooral de duur en de willekeur van de beoordelingscommissie niet goed te vinden. Deze uitspraken werden bevestigd in de focusgroepen. Uit de enquête blijkt nochtans ook het tegenovergestelde, sommigen hadden wel het gevoel dat het project objectief beoordeeld wordt. Al wordt dit wederom ontkracht in de focusgroepen, hier komt de nood voor snellere goedkeuring naar boven. Organisaties zitten vaak met ideeën en willen die dan liefst zo snel mogelijk gaan uitvoeren. Volgens experts lijkt dit zeker mogelijk aangezien er subsidievormen van dezelfde grootorde zijn waarbij ook een externe beoordelingscommissie advies geeft en goedkeuring van de minister ook vereist is. Volgens het departement is het moeilijk hier wijzigingen aan te brengen, daar de regelgeving zo is vastgelegd in het uitvoeringsbesluit. Het idee om het project te kunnen volgen zoals een postpakket kan misschien voor meer begrip bij de indieners zorgen maar het departement zegt dat deze informatie zeker omhanden is, daar ze deze via mail krijgen toegestuurd na indiening. Een extra communicatiemiddel omtrent de procedure kan zeker geen kwaad. Indieners vinden misschien hier de weg sneller naartoe dan naar een mailtje van een paar maand geleden. De willekeur van de beoordelingscommissie komt ook tijdens de focusgroepen naar boven. Men vindt vooral dat er weinig diversiteit is binnen de beoordelingscommissie. Het departement ontkracht dit, zij vinden dat iedere doelgroep wordt vertegenwoordigd binnen de beoordelingscommissie. Een goed idee leek om op hun website de beoordelingscommissie voor te stellen en ook weer te geven uit welke sector ze komen. Al is een extra denkoefening hierrond maken, nooit een overbodige luxe. Ook stelden experts voor dat de beoordelingscommissie organisaties ging bezoeken. Dit lijkt volgens het departement praktisch onhaalbaar. De leden van de beoordelingscommissie voeren vaak op hun zelf kleine onderzoekjes uit naar de organisaties die indienen. Het departement helpt hier ook bij indien nodig. Dit voorstel kan aan de beoordelingscommissie worden voorgelegd, indien zij dit wel mogelijk achten en hier interesse voor hebben, kan dit eventueel toch ingepland worden.

De informatie die beschikbaar is vanwege het Departement Cultuur, Jeugd en Media scoort een appreciatie van 60%. Er blijkt vooral meer nood aan vorming en persoonlijk contact met het departement zelf. Ook wil men meer zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten. In de focusgroepen komt vooral naar voor dat persoonlijk contact reeds genoeg aanwezig is met zowel het departement als met Demos. Meer zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten blijkt eveneens zeer interessant te zijn. Hier wil Demos aan tegemoet komen door een soort van speeddating te organiseren met organisaties die reeds een driejarig project hebben opgezet en organisaties die interesse hebben om een project op te zetten. Indieners stelden voor om beeldmateriaal beschikbaar te stellen vanuit het departement. Experts merkten op dat dit vaak niet echt gebruikt wordt en dit gepaard gaat met verschillende gevoeligheden zoals bijvoorbeeld willen die personen wel op die foto staan en het

vermelden van de organisatie bij iedere foto. De projectfiches die gevonden kunnen worden op de website van Demos, vinden indieners niet voldoende. Ze kunnen de spirit waaruit het project voortkomt, niet voelen op die manier. Daarom zou het interessant zijn om volledige dossiers op de website van Demos te plaatsen, waar telkens bij staat genoteerd van welk criterium of criteria dit een goed voorbeeld is. Zo wordt de criteria verduidelijkt maar kan ook de spirit gelezen worden waaruit het project is ontstaan. Dit vond het departement zeker een meerwaarde.

Er nam slechts 35% van de indieners deel aan het P-kaffee. Daar het P-Kaffee zeker een meerwaarde blijkt te bieden aangezien 75% van diegene die deelnamen aan het P-Kaffee gesubsidieerd werden, wil Demos meer communicatie en reclame verspreiden rond het P-Kaffee. Ze organiseren het P-Kaffee wanneer er ook iets wordt georganiseerd door de koepelstructuur, zo hopen ze veel potentiële indieners te bereiken.

Wat niet in de enquête naar voor is gekomen en wel tijdens de focusgroepen, is de nood aan meer feedback. Daar omdat subsidiedossiers schrijven naar de regels van de kunst moeilijk is. In het beste geval krijgen indieners feedback alvorens ze hun dossier indienen. Hier wil Demos voor zorgen. Bovendien blijkt uit de focusgroepen dat ook koepelorganisaties hulp willen bieden bij het schrijven van het subsidiedossier. Al willen ze dan eerst zelf begeleid worden, zodat ze weten wat de verwachtingen zijn. Daarnaast moeten ze zelf tijd hebben om dit in te plannen, dit is een belangrijke voorwaarde voor hun. Uit de focusgroepen blijkt ook dat organisaties bepaalde dingen evident vinden maar dat is in de praktijk anders. Door feedback kan hier tijdig op ingespeeld worden.

Het P-Kaffee biedt zeker een meerwaarde om naartoe te gaan, maar deelname mag zeker niet verplicht worden. Al mag het P-Kaffee volgens de ambtenaren en de beoordelingscommissie meer gepromoot worden en moet het in samenwerking met koepelstructuren gebeuren. Dit gebeurt al, aangezien Demos ervoor zorgt dat wanneer het P-Kaffee doorgaat, de koepelstructuur al iets organiseert voor de sector. Al vindt Demos dat ze nog meer kunnen inzetten op de communicatie errond.

Ook nabesprekingen organiseren met de koepelorganisaties zou verhelderend kunnen werken voor zowel de beoordelingscommissie als de koepelorganisaties. Volgens het departement gebeurt dit al met Demos en de Rode Antraciet. Ze staan zeker open om te bekijken of het mogelijk is om dit ook samen met de andere koepelorganisaties te organiseren. Zo kunnen de goed- of afkeuringen gemotiveerd worden want zowel uit de enquête als uit de focusgroepen blijkt dat de motivering soms niet grondig genoeg wordt geacht. Organisaties nemen dan vaak contact op met koepelorganisaties maar die kunnen vaak het antwoord niet bieden. Er blijkt een drempel te zijn om contact op te nemen met het departement. Daarnaast lijkt de feedback heel selectief. Het komt over alsof ieder afgekeurd project omwille van inhoudelijke redenen is afgekeurd, al blijkt dat vaak gewoon de pot op is. Dit zou transparant gecommuniceerd moeten worden. Zo doen de ambtenaren en de beoordelingscommissie meer recht aan de waarheid. Uit het toetsingsgesprek met het departement blijkt dat dit nog niet het geval is geweest. Het is één keer gebeurd en dan heeft men de pot verdeeld over alle inhoudelijk goedgekeurde projecten. Dit wijst erop dat grondigere feedback en communicatie nodig is, daar er verschillende misverstanden over bestaan.

1.2 Duidelijkheid van de criteria

Het eerste criterium 'de wijze waarop het project inspeelt op en tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep of vertrekt vanuit de kansengroep' scoorde op vlak van duidelijkheid in de enquête 65%. Uit de focusgroepen blijkt dat het criterium an sich duidelijk is maar dat de moeilijkheid zich bevindt in het invullen van de criteria. De drie partijen denken hier telkens anders over. Als eerste is volgens de indieners het laatste gedeelte dubbel. Vertrekken vanuit de kansengroep is voor hen actieve participatie. De subsidiegever moet een duidelijk onderscheid maken, naar wat ze juist specifiek vragen. Daarnaast vinden de beoordelingscommissie en de ambtenaren het enorm belangrijk om het zo af te bakenen. Als laatste merken de experts op dat het voor sommige organisaties zo evident is dat het project tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep. Hierdoor gaan ze dit niet genoeg specificeren waardoor ze dan vaak niet meer voldoen aan het criterium.

Het tweede criterium 'de actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project' scoorde een procent meer dan het eerste criterium, namelijk 66%. Hier ligt de moeilijkheid om alles van a tot z uit te schrijven terwijl het doel van deze projectoproep ligt in het samen iets creëren. Door deze spanning gaan indieners vaak hun project wat vager omschrijven waardoor sommige projecten hun diepgang verliezen. Hier kan het helpen duidelijk te maken hoe de subsidiegever ernaar kijkt, als aangeven wat nog kan om te doen tijdens je project en ook de voorbeeldfiches kunnen hierbij helpen. Aangeven hoe de subsidiegever ernaar kijkt en wat tijdens het project nog gedaan mag worden, kan ook beperkend werken en de projectoproep verengen terwijl het doel van deze projectoproep enorm open is.

Het derde criterium 'de bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels' is zeer duidelijk. Uit de enquête bleek dat indieners dit criterium duidelijk vonden. De experts daarentegen geven in de focusgroepen aan dat ze de drempels die opgesomd worden in de memorie van toelichting zelf een drempel vinden. Er kan volgens hun een veel gemakkelijker participatiedrempelschema gehanteerd worden, namelijk de vijf B's betaalbaarheid, bereikbaarheid, beschikbaarheid, begrijpbaarheid en bruikbaarheid. Wederom zouden de voorbeeldfiches helpen bij de invulling ervan.

Het vierde criterium 'de inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren' beoordeelden de indieners voldoende duidelijk in de enquête. Het vierde criterium werd wel duidelijk bevonden tijdens de focusgroepen, al komt het over dat het goed in het dossier staat wanneer samenwerking wordt aangegaan. Daarnaast vragen indieners en experts zich af wie de ambtenaren en de beoordelingscommissie beschouwen als partner. Dit is namelijk voor interpretatie vatbaar. Ook hier kunnen voorbeeldfiches hulp bieden bij de invulling van het criterium.

Het vijfde criterium 'de aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationele initiatieven' ervoeren de indieners als het minst duidelijke criterium in de enquête. Toen dit criterium uitgediept werd in de focusgroepen kwam vooral naar voren dat ze het gevoel hadden dat het herhaling is. Ook de beoordelingscommissie en de ambtenaren sluiten zich hierbij aan. Daarnaast

worden er ook steeds nieuw elementen geïntroduceerd namelijk participatie in gezinsverband en/of intergenerationele initiatieven. Experts vermoeden dat ze door dit criterium senioren er toch bij in willen betrekken. Ook vinden experts inclusie een zeer geladen term, die verschillende gevoeligheden raakt. Daarnaast vinden ze dat er enorm veel visieverschillen zijn over het begrip. Daar de Vlaamse Overheid nog geen concrete visie heeft geformuleerd, is het belangrijk om een visieoefening hierrond te maken. Zo kan de subsidiegever aangeven wat juist inclusie is in de context van dit decreet.

1.3 Relevantie van de criteria

De relevantie van het eerste criterium, de wijze waarop het project inspeelt op en tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep of vertrekt vanuit de kansengroep, komt duidelijk genoeg naar voren aangezien het criterium één is. Zowel indieners, als de ambtenaren en de beoordelingscommissie als de experts vinden dit criterium enorm belangrijk. In de enquête scoort dit criterium ook het hoogst op de relevantie. Uit de enquête bleek dat het tweede criterium, de actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project, ook relevant wordt geacht. Het scoorde namelijk 71%. Daarnaast vinden alle partijen het enorm belangrijk dat het een gezamenlijke droom is en dat het initiatief en de goesting vanuit de doelgroep zelf moeten komen, dat maakt dit criterium zo relevant. Onderzoek bevestigt dat dit enorm belangrijk is (Steenkens, Demeyer, & Van Regenmortel, 2009). Het derde criterium, de bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels, bleek door de indieners relevant bevonden. Dit criterium scoorde 75% in de enquête. Tijdens de focusgroepen komt van de drie partijen naar voor dat ze het derde criterium als een zeer relevant criterium beschouwen. In de literatuur wordt aangegeven dat inspelen op participatiedrempels enorm belangrijk is om ervoor te zorgen dat mensen gaan deelnemen (Vermeersch & Vandenbroucke, 2014; Vranken e.a., 2009). Echter vinden de indieners dat het veel breder is dan het lijstje aan drempels dat wordt opgesomd in de memorie van toelichting. Daarnaast is dit wel een belangrijk uitgangspunt omdat dit inzet op het duurzame karakter dat men uit deze projecten willen halen. In de enquête kwam het vierde criterium, de inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren, als het minst relevante naar voor, dit scoorde 68%. Demos laat blijken in de focusgroepen dat ze samen met organisaties willen uitzoeken hoe samenwerken waardevol kan zijn waardoor het voor de verschillende partijen een win-win situatie wordt. Koepelstructuren kunnen ook helpen bij het zoeken naar partners, daar lokale organisaties vaak elkaar niet kennen. Daarnaast lijkt een andere formulering zinvol aangezien het niet 100% zeker is dat samenwerken de slaagkansen maximaliseert. De nadruk wordt beter gelegd op het stimuleren tot samenwerking. Al vonden zowel de indieners als de experts dat wanneer een organisatie geen samenwerkingsverbanden aangaat, ze niet uitgesloten mag worden. Als een project zo uniek is, moet het mogelijk zijn om een project goed te keuren zonder deze samenwerkingsverbanden. Volgens experts begrijpen soms kleine organisaties hier de meerwaarde niet van, dit verklaart waarom de relevantie van dit criterium lager ligt dan bij de andere criteria. Zeker organisaties die werken met personen met een migratieachtergrond. Ze ervaren alsof ze precies Vlaamse partners moeten hebben om hun project te laten goedkeuren. Dit komt vreemd over en de meerwaarde ervan wringt soms. Het laatste criterium, de aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationele initiatieven, vinden indieners wel relevant, al scoort de duidelijkheid minder. Experts geven in de

focusgroepen weer dat ze het vooral een zwak criterium vinden, dat ook afbreuk doet aan wat er in criterium één naar voor wordt geschoven. Als de doelgroep zichzelf eerst wil organiseren, dan is het niet echt inclusief. Het decreet is er juist gekomen voor initiatieven vanuit de doelgroep zelf, dus dit spreekt wat tegen.

1.4 Toekomst van de criteria

De laatste onderzoeksvraag peilt naar de toekomst dat men voor ogen heeft voor de criteria. Uit de resultaten van de enquête komt naar voor dat alle criteria eigenlijk ongewijzigd mag blijven. In tegenstelling tot wat tijdens de focusgroepen naar boven kwam, hier werd voorgesteld om enkel criterium één, twee en drie ongewijzigd te laten en criterium vier en vijf aan te passen. In criterium vier, de inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren, zou naar voor moeten komen dat samenwerking niet verplicht is. Het biedt een meerwaarde maar wanneer in een project geen samenwerking wordt aangegaan, mag dat project niet uitgesloten worden. Het departement zelf sluit zich aan bij het feit dat dit criterium niet verplicht is. Het departement zou dit willen aanpakken door een extra vraag te stellen zoals bijvoorbeeld waarom is samenwerking wel of geen meerwaarde. Daarnaast lijkt een andere formulering zinvol aangezien het niet 100% zeker is dat samenwerken de slaagkansen maximaliseert. De nadruk wordt beter gelegd op het stimuleren tot samenwerking.

Het vijfde criterium, de aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationele initiatieven, mag volgens experts ofwel volledig optioneel worden gelaten ofwel zelfs verdwijnen. Daar zij vinden dat dit een zeer zwak criterium is dat zelfs afbreuk doet aan wat er in criterium één naar voor wordt geschoven. Als de doelgroep zichzelf eerst wil organiseren, dan is het niet echt inclusief. Het decreet is er gekomen voor initiatieven vanuit de doelgroep zelf, dus dit spreekt tegen. Daar komt nog eens bij dat inclusie een zeer geladen term is die verschillende gevoeligheden raakt. De Vlaamse Overheid zou eerst een visieoefening moeten houden rond de term inclusie, alvorens dit op te leggen. De indieners vinden inclusie eerder een uitgangspunt, daar het momenteel een heel actuele term is en iets is waar iedereen rekening mee moet houden. Daarnaast komt er nieuwe informatie naar boven, namelijk intergenerationele initiatieven. Het gevoel leeft dat dit er is bij gestoken om tegemoet te komen aan de senioren. Bovendien is herhaling aan de orde, er wordt wederom gepeild naar de actieve participatie van de kansengroep. Tot slot is het een moeilijk geformuleerd en lang criterium dat eveneens voor verschillende interpretaties vatbaar is. Daarentegen ziet het departement dit criterium liever gewijzigd dan verwijderd door het criterium veel duidelijker en simpeler te maken, dit willen ze doen door het criterium op te splitsen en meer deelvragen te stellen.

2. Beperkingen eigen onderzoek

De eerste fase van het veldonderzoek bestond uit het afnemen van enquêtes bij de indieners. Hier hadden nog enkele extra vragen aan toegevoegd kunnen worden zoals van welke provincie de organisatie afkomstig was, hoeveel keer de organisatie heeft ingediend en over welke soort organisatie gaat het. Ook had een hogere respons nog meer informatie kunnen opleveren. Daarnaast werd de antwoordmogelijkheid neutraal vaak aangeduid, dit kan een vertekend beeld opleveren (Baarda e.a., 2015).

De tweede onderzoeksfase hield focusgroepen in. Hier werden drie focusgroepen georganiseerd, met indieners, ambtenaren en de beoordelingscommissie en experts. Er zijn geen aparte focusgroepen georganiseerd met indieners die niet gesubsidieerd zijn en focusgroepen met indieners die wel gesubsidieerd zijn. Hier kon dan een vergelijking gemaakt worden tussen de antwoorden. Dit had ook veel informatie kunnen opleveren.

Dit onderzoek vond net plaats tijdens de overgang van de aanvraag op papier naar een digitale aanvraag. Hierdoor hebben zowel indieners die de aanvraag op papier hebben ingediend geantwoord als indieners die hun dossier aan de hand van Kiosk hebben ingediend, de digitale app om de aanvraag in te dienen, geantwoord. Dit kan een invloed hebben gehad op resultaten over de procedure, daar geen onderscheid is gemaakt is tussen deze twee indienmogelijkheden.

3. Aanbevelingen verder onderzoek

Dit onderzoek was vooral bedoeld als verkenning naar positieve en negatieve percepties over de procedure en de criteria van het subsidiekader participatieprojecten voor kansengroepen. Participatieprojecten zelf gaan evalueren en de effecten gaan meten, is ongetwijfeld ook interessant onderzoek. De projecten evalueren zichzelf wel, maar in deze oefeningen worden de effecten niet echt meten (voor zover mogelijk natuurlijk).

Bovendien zou het meetbaar maken van de participatiedrempels zeer interessant kunnen zijn. Deze zouden ook erg significant zijn in een evaluatie van de participatieprojecten.

Als laatste reflectie: het zou een meerwaarde kunnen bieden om het participatiedecreet zelf aan onderzoek te onderwerpen. Een grondige evaluatie van het gehele decreet zou een enorme meerwaarde betekenen, zowel voor alle betrokkenen als voor de maatschappelijke context en doelstellingen waarop het zich richt.

4. Praktische en beleidsaanbevelingen

De resultaten van dit onderzoek kunnen relevant zijn voor verschillende partijen. Er zullen dan ook aanbevelingen omschreven worden zowel naar het departement als naar de beoordelingscommissie als naar Demos toe.

4.1 Departement Cultuur, Jeugd & Media

Voor het departement worden zowel aanbevelingen voor de procedure geformuleerd, als aanbevelingen omtrent de criteria zelf. Allereerst kan de communicatie tussen het departement en de indieners sterk verbeteren. Een meer open communicatie zal ongetwijfeld helpen om onduidelijkheden te vermijden. Aan de hand van bijvoorbeeld een systeem waarbij indieners hun project kunnen volgen zoals dat bij een pakketje bij de post gebeurt, zou hierbij kunnen helpen. Het zou eveneens interessant zijn om te kijken of er mogelijkheden zijn om de procedure sneller en vlotter te laten verlopen. Organisaties zitten vaak met ideeën en ze willen die dan ook graag zo snel mogelijk uitvoeren.

Bovendien kunnen aanbevelingen geformuleerd worden voor verbetering van de criteria. Bij het derde criterium, de bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels, zou het interessant zijn om gebruik te maken van een zeer laagdrempelig participatiedrempelschema zoals de vijf B's, namelijk bereikbaarheid, bruikbaarheid, betaalbaarheid, beschikbaarheid en begrijpbaarheid.

Bij het vierde criterium, de inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren, zou een extra vraag om naar de reden te peilen waarom organisaties wel of niet gaan samenwerken, een pluspunt zijn. Ook Demos wil zich inzetten om organisaties te helpen een win-win te halen uit hun samenwerking. Zo gaan organisaties samenwerken omwille van de win-win situatie i.p.v. samen te werken omdat het beter in hun dossier staat (en wat wijst op een ongewenste vorm van bureaucrativering). Ook is een andere formulering aangeraden, daar het niet 100% vaststaat dat samenwerking de slaagkansen maximaliseert.

Tot slot heeft het vijfde criterium, de aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband en/of intergenerationele initiatieven, ofwel een grondige aanpassing nodig ofwel mag het verdwijnen. Dit criterium bevat veel tekortkomingen en vraagt een intensieve aanpak. Daarbij is het belangrijk om de term inclusie te verduidelijken. Inclusie blijkt een erg geladen term en draagt heel erg veel betekenissen. Daarom is het belangrijk om inclusie helder en bruikbaar te definiëren, zeker in de context van dit decreet. Daar de Vlaamse Overheid nog geen concrete visie formuleerde, is het belangrijk om voorafgaand een visieoefening hierrond te maken, met intensieve betrokkenheid van de veldspelers en specialisten. Vervolgens zou het een meerwaarde bieden dit criterium te vereenvoudigen, want het is momenteel zeer ingewikkeld. Als laatste advies zou de subsidiegever meer deelvragen kunnen toevoegen en daardoor het criterium opsplitsen in verschillende vragen. Zo kan verwarring vermeden worden en is het criterium niet meer voor verschillende interpretaties vatbaar.

4.2 Beoordelingscommissie

De beoordelingscommissie kan zijn expertise uitbreiden door bijvoorbeeld na een eerste selectie van de subsidiedossiers enkele organisaties te gaan bezoeken om eens te kijken hoe die organisatie in zijn werk gaat en nagaan wat hun missie en visie is. Zo gaan organisaties ook het gevoel krijgen dat de beoordelingscommissie oprechte interesse heeft in hun organisatie en het project dat ze indienen beter zal worden begrepen. Bovendien zou het organiseren van een nabespreking na de goed- of afkeuring met ambtenaren, de beoordelingscommissie, Demos en de koepelorganisaties zeker een meerwaarde betekenen. Zo leren koepelorganisaties en Demos waar de beoordelingscommissie waarde aan hecht en kunnen ze op die manier nog meer concrete begeleiding bieden aan de indieners.

Als laatste voorstel: de feedback die gegeven wordt kan (moet) verbeteren door concrete en uitgebreidere feedback te geven bij de dossiers. Indieners hebben het gevoel dat deze erg selectief is, daarom zou concrete en uitgebreidere feedback een pluspunt zijn.

4.3 Demos

Demos kan en moet het P-Kaffee meer promoten, om zo veel meer indieners te bereiken. Het P-Kaffee biedt overduidelijk een meerwaarde. Juist daarom is het belangrijk om meer in te zetten op de promotie van dit evenement. Daarnaast zal het een grote meerwaarde zijn wanneer Demos zijn expertise rond het schrijven van een subsidiedossier en over de verwachtingen omtrent het subsidiedossier zou delen met koepelorganisaties. Zo kunnen ook koepelorganisaties de indieners, die hen vaak zeer goed bekend zijn, bijstaan in het schrijven van hun subsidiedossier voor participatieprojecten voor kansengroepen.

5. Conclusie

Dit onderzoek tracht na te gaan welke drempels indieners van participatieprojecten voor kansengroepen ervaren bij de procedure. Ook wordt gekeken hoe duidelijk en relevant de criteria bevonden worden, alsook nagaan welke toekomstperspectieven de indieners voor de criteria in gedachten hebben.

Uit het onderzoek is gebleken dat er nood is aan snellere goedkeuring, dit lijkt zeker mogelijk aangezien er subsidievormen van dezelfde grootorde zijn waarbij ook een externe beoordelingscommissie advies geeft en goedkeuring van de minister ook vereist is. Hiervoor zal echter het uitvoeringsbesluit gewijzigd moeten worden. Ook is er een suggestie geformuleerd om de procedure te volgen zoals een pakketje bij de post, zo weten indieners ieder moment waar hun project zich bevindt. Een andere drempel betreft de nood aan meer feedback. Hier zorgt Demos voor, al blijkt dat niet alle organisaties Demos bereiken. Daarom is het belangrijk om zowel op de website van het departement als op de startpagina van de aanvraag meer verwijzingen naar de website van Demos door te voeren. Ook wil Demos zijn expertise delen met koepelorganisaties, zodat ook zij begeleiding bij het schrijven van de dossiers kunnen geven. Als laatste zouden nabesprekingen met de koepelorganisaties, de ambtenaren, de beoordelingscommissie en Demos verhelderend zijn. Het onderzoek toont aan dat meer zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten aan de hand van de volledige projectfiches waar telkens bij staat genoteerd van welk criterium of welke criteria dit een goed voorbeeld is, zinvol is om meerdere redenen. Zo lezen toekomstige indieners uit welke spirit deze projecten worden geschreven en zijn er goede voorbeelden voorhanden om de duidelijkheid van de criteria te verhogen, dit blijkt zeker een meerwaarde. Ook inzetten op meer promotie rond het P-Kaffee van Demos kan helpen om zowel de nood aan meer feedback als de nood aan meer zichtbaarheid rond voorbeeldprojecten te verhogen.

Naar de relevantie en de toekomstperspectieven toe, zijn verschillende suggesties gesuggereerd. Criterium één en twee mogen ongewijzigd blijven, daar deze duidelijk en relevant zijn. De duidelijkheid wordt door de voorbeeldfiches nog meer verhoogd. Het derde criterium kan duidelijker gemaakt worden door gebruik te maken een gemakkelijk drempelschema, namelijk de vijf B's (begrijpbaarheid, beschikbaarheid, bruikbaarheid, betaalbaarheid en bereikbaarheid). Communicatie over het belang van het al dan niet aangaan van samenwerking waar het vierde criterium naar peilt, zal helpen om de duidelijkheid en de relevantie te verhogen. Het laatste en vijfde criterium, aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationele initiatieven, moet ofwel aangepast worden ofwel moet het verdwijnen. Het is een zwak criterium dat afbreuk doet aan het zeer belangrijke eerste criterium. Het decreet is er gekomen voor initiatieven vanuit de doelgroep zelf, dus dit spreekt tegen. Daarbij komt de zeer geladen term inclusie dat voor verschillende interpretaties vatbaar is en waar de Vlaamse Overheid eerst een visieoefening moet uitvoeren, alvorens het als een criterium naar voor te schuiven. Als laatste is het zeer moeilijk geformuleerd, herhaalt het ook het tweede criterium en wordt er nieuwe informatie naar voor geschoven, namelijk intergenerationele initiatieven om zo tegemoet te komen aan de doelgroep senioren. Het criterium opsplitsen en meer deelvragen stellen, kan ook helpen om verschillende interpretaties uit te sluiten.

Referentielijst

- Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Julsing, M., Peters, V., van der Velden, T., & De Goede, M. (2013). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen [etc.]: Noordhoff.
- Baarda, B., Bakker, E., Hulst, M. van der, Fischer, T., Julsing, M., Vianen, R. van, & Goede, M. P. M. de. (2015). *Basisboek methoden en technieken: kwantitatief praktijkgericht onderzoek op wetenschappelijke basis*. Groningen; Houten: Noordhoff Uitgevers.
- Belgische gevangenen | Federale Overheidsdienst Justitie. (z.d.). Geraadpleegd 15 april 2017, van https://justitie.belgium.be/nl/themas_en_dossiers/gevangenen/belgische_gevangenen
- Bittman, M. (2002). Social Participation and Family Welfare: The Money and Time Costs of Leisure in Australia. *Social Policy & Administration*, 36(4), 408–425.
- Bral, L., Carton, A., Noppe, J., Pauwels, G., Pickery, J., & Verlet, D. (2011). Sociale, maatschappelijke en politieke participatie in Vlaanderen en Europa. Sociale Staat van Vlaanderen.
- Brosens, D. (2015). Participation in prison programmes: Profile of (non-)participants, encouraging and discouraging factors. Vrije Universiteit Brussel: Brussel.
- Cardol, M., Speet, M., & Rijken, P. . (2007). *Anders of toch niet?: deelname aan de samenleving van mensen met een lichte of matige verstandelijke beperking*. Utrecht: NIVEL.
- Cicognani, E., Mazzoni, D., Albanesi, C., & Zani, B. (2015). Sense of Community and Empowerment Among Young People: Understanding Pathways from Civic Participation to Social Well-Being. *Voluntas*, 26(1), 24–44.
- Coughlan, B., Doherty, E., O'Neill, C., & McGuire, B. E. (2014). Minority Status, Social Welfare Status and their Association with Child Participation in Sporting, Cultural and Community Activities. *The Economic and Social Review*, 45(1), 65–85.
- De bisschop, A., Kerremans, J., & Rogé, B. (2010). Nota inzake de Projecten ter Bevordering van de Participatie van Kansengroepen in Cultuur, Jeugdwerk of Sport. Brussel: Demos vzw.
- de Leeuw, E. (2010). Passen en Meten online: De Kwaliteit van Internet Enquetes. Geraadpleegd van

https://www.researchgate.net/profile/Edith_De_leeuw/publication/40824511_Passen_en_meten_online_de_kwaliteit_van_internet_enquetes/links/546c7d180cf21e510f61eb8b/Passen-en-meten-online-de-kwaliteit-van-internet-enquetes.pdf

- Demos vzw. (2010). Nota inzake de Projecten ter Bevordering van de Participatie van Kansengroepen in Cultuur, Jeugdwerk of Sport. Brussel: Demos vzw.
- Deweer, K., & Sergeant, S. (2009). van mee-maken naar meemaken: Een verrijking van inclusief werken. In *360° participatie* (pp. 97–110). Brussel: Demos vzw.
- D'Hondt, B. (2016). Armoede is een verhaal van 1 op 7 Campagnedossier: Samen tegen armoede. Welzijnszorg.
- Driessens, K. (2003). *Armoede en hulpverlening. Omgaan met isolement en afhankelijkheid*. Gent: Academia Press.
- Du lee, B., Graefe, A., & Burns, R. (2006). An exploratory study of the outdoor recreation participation of families who have a child under sixteen. *USDA Forest Service*, (14), 335–341.
- Duquette, M.-M., Carbonneau, H., & Jourdan-Ionescu, C. (2016). Young people with disabilities: the influence of leisure experiences on family dynamics. *Annals of Leisure Research*, 19(4), 405–423.
- eDiv. (z.d.). Definitie handicap |. Geraadpleegd 18 april 2017, van <http://www.ediv.be/site/nl/content/definitie-handicap>
- Elchardus, M., & Smits, W. (2012). *Participatieprofielen van etnisch-culturele minderheden in Brussel: Een analyse op basis van gegevens over de leerlingen van het Nederlandstalige secundair onderwijs in Brussel*. Brussel: Vrije Universiteit Brussel.
- Etongo, D., Djenontin, I. N. S., & Kanninen, M. (2016). Poverty and Environmental Degradation in Southern Burkina Faso: An Assessment Based on Participatory Methods. *Land*, 5(20), 1–23.
- Geerts, A., Dierckx, D., & Vandevort, L. (z.d.). Elk kind telt. Informatie en inspiratie voor lokale actoren in hun strijd tegen kinderarmoede. Brussel: Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Afdeling Welzijn en Samenleving.
- Holt, N. L., Kingsley, B. C., Tink, L. N., & Scherer, J. (2011). Benefits and challenges associated with sport participation by children and parents from low-income families. *Psychology of Sport and Exercise*, 12, 490–499.

- Humbert, L. M., Chad, K. E., Spink, K. S., Muhajarine, N., Anderson, K. D., Bruner, M. W., ... Gryba, C. R. (2006). Factors That Influence Physical Activity Participation Among High- and Low SES Youth. *Qualitative Health Research*, 16(4), 467–483.
- Hyyppä, M. T., Mäki, J., Impivaara, O., & Aromaa, A. (2005). Leisure participation predicts survival: a population-based study in Finland. *Health Promotion International*, 21(1), 5–12.
- Jager-Vreugdenhil, M. (2011). Confusion between tongues about participation. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 20(1), 76–99.
- Johnson, R. B., Onwuegbuzie, A. J., & Turner, L. A. (2007). Toward a Definition of Mixed Methods Research. *Journal of Mixed Methods Research*, 1(112), 112–133.
- Klitzing, S. W. (2003). Coping with Chronic Stress: Leisure and Women Who Are Homeless. *Leisure Sciences*, 25(2–3), 163–181.
- Litwin, H., & Stoeckel, K. J. (2016). Social Network, Activity Participation, and Cognition: A Complex Relationship. *Research on Aging*, 38(1), 76–97.
- Mactavish, J. B., & Schleien, S. J. (1998). Playing together growing together: Parent's perspectives on the benefits of family recreation in families that include children with a developmental disability. *Therapeutic Recreation Journal*, 32(3), 207.
- Redig, G. (2016). Participatie. Een duiding.
- Roth, B. B., Asbjornsen, A., & Manger, T. (2017). The Relationship Between Prisoners' Academic Self-efficacy and Participation in Education, Previous Convictions, Sentence Length, and Portion of Sentence Served. *Journal of Prison Education and Reentry*, 3(2).
<https://doi.org/10.15845/jper.v3i2.1040>
- Steenssens, K., Demeyer, B., & Van Regenmortel, T. (2009a). *Conceptnota empowerment en activering in armoedesituaties*. Leuven: K.U. Leuven.
- Steenssens, K., Demeyer, B., & Van Regenmortel, T. (2009b). *Conceptnota empowerment en activering in armoedesituaties*. Leuven: K.U. Leuven.
- Tirone, S. (2010). "Evening the playing Field": Recreation in a Low-Income Canadian Community. *Leisure/Loisir*, 28(1), 155–174.
- Trussel, D. E., & Mair, H. (2010). Seeking Judgment Free Spaces: Poverty, Leisure, and Social Inclusion. *Journal of Leisure Research*, 42(4), 513–533.
- Van Regenmortel, T. (2009). Empowerment als uitdagend kader voor sociale inclusie en moderne zorg. *Journal of Social intervention: Theory and Practice*, 18(4), 22–42.

- Vermeersch, L., Noël, L., & Vandenbroucke, A. (2011). Proeven van participatie. Evaluatie van de federale maatregelen ter bevordering van de sociale, culturele en sportieve participatie van OCMW-cliënten, met bijzondere aandacht voor de maatregel ter bestrijding van kinderarmoede. Brussel: POD: Maatschappelijke integratie.
- Vermeersch, L., & Vandenbroucke, A. (2014). Is social, cultural and recreational participation a luxury for people living in poverty. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 23(1), 53–71.
- Vlaamse Overheid. (2008a). Memorie van toelichting bij het Decreet houdende de flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport. Geraadpleegd 19 mei 2016, van https://cjsm.be/sites/cjsm/files/participatiedecreet_memorie_def.pdf
- Vlaamse Overheid. (2011, juni 20). Een evaluatie van het Participatiedecreet. Rapport in opdracht van mevrouw Joke Schauvliege, de Vlaamse minister van Cultuur. Brussel: Vlaamse Overheid.
- Vlaamse Overheid. (2014, juli 1). Decreet van 18 januari 2008 houdende flankerende en stimulerende maatregelen ter bevordering van de participatie in cultuur, jeugdwerk en sport. Geraadpleegd van http://www.sociaalcultureel.be/doc/Doc_PART/2014/20140509_geco%C3%B6rdineerde%20versie%20participatiedecreet.pdf
- Vranken, J., Dierckx, D., & Wyckmans, J. (2009). Participatie als window-dressing. Een overroepen concept? In *360° Participatie* (pp. 26–39). Brussel: Demos vzw.
- Vranken, J., Geldof, D., & van Menxel, G. (1998). *Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 1998*. Uitgeverij Acco C.V.
- Yeung, P., & Towers, A. (2014). An exploratory study examining the relationships between the personal, environmental and activity participation variables and quality of life among young adults with disabilities. *Disability and Rehabilitation*, 36(1), 63–73.
- Zabriskie, R. B., & McCormick. (2003). Parent and Child Perspectives of Family Leisure Involvement and Satisfaction with Family Life. *Journal of Leisure Research*, 35(2), 163–189.

Bijlagen

Bijlage 1: Enquête indieners

Beste,

Mijn naam is Eline Moriau. In het kader van mijn opleiding Agogische Wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel schrijf ik een masterthesis waarin ik een evaluatie maak van zowel de criteria opgelegd vanuit het Participatiedecreet omtrent de participatieprojecten, als de procedure. Om dit goed in beeld te brengen, maak ik gebruik van een survey die aan de indieners van participatieprojecten wordt voorgelegd. Deze wordt opgesplitst in twee delen. Het invullen van deze vragenlijst zal **maximaal twintig minuten** in beslag nemen.

De gegevensverzameling en verwerking gebeuren uiteraard volledig anoniem. Ook bij de analyse van de gegevens wordt de privacy van iedere deelnemer gegarandeerd. Om deze enquête tijdig te kunnen verwerken, vraag ik u deze ten laatste in te vullen op 30 december.

Indien u aanvullende informatie wenst over de studie of over uw rechten en plichten kan u steeds contact met me opnemen. Mijn contactgegevens vindt u terug onderaan dit document.

Alvast bedankt voor uw interesse en tijd.

Met vriendelijke groeten,

Eline Moriau

Contactgegevens:

Eline Moriau

Eline.moriau@vub.be

Promotor Guy Redig

Vrije Universiteit Brussel

Vakgroep Educatiewetenschappen

Pleinlaan 2

1050 Brussel

Vragenlijst

1. Welke doelgroep beoogde u bij het indienen van uw project?
 - Personen in armoede
 - Personen met een diverse etnisch-culturele achtergrond
 - Gedetineerden
 - Personen met een handicap
 - Gezinnen met kinderen

2. Werd uw project gesubsidieerd?

Ja, nee

Deel 1: Procedure voor de participatieprojecten

Uw algemene evaluatie van de procedure?

Zeer slecht, slecht, neutraal, goed, zeer goed

Wat vindt u van het verloop van de procedure?

Zeer slecht, slecht, neutraal, goed, zeer goed

Wat vindt u goed/slecht aan het verloop van de procedure? (Open vraag)

Uw beoordeling van de informatie vanwege het Departement Cultuur, Jeugd & Media.
(Voorbeelden; website, FAQ, telefonisch contact, ...)

Zeer slecht, slecht, neutraal, goed, zeer goed

Heeft u enige suggesties voor een ander informatiekanaal wat volgens u een meerwaarde kan bieden?

Ja, nee

Zo ja, welke?

Vindt u de subsidieaanvraag voor een participatieproject in cultuur, jeugdwerk of sport duidelijk?

Zo nee, wat beoordeelt u onvoldoende duidelijk?

Was u aanwezig op een P-Kaffee georganiseerd door Demos?

Ja, Nee

Deel 2: Criteria voor de participatieprojecten

Evaluatie van criterium 1: De wijze waarop het project inspeelt op en tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep of vertrekt vanuit de kansengroep.

1. Hoe evalueert u de duidelijkheid van dit criterium?

Heel slecht, slecht, Neutraal, Goed, Zeer goed

2. Hoe evalueert u de relevantie van dit criterium?

Volledig irrelevant, weinig relevant, Neutraal, relevant, zeer relevant

3. Hoe moet dit criterium in de toekomst evolueren?

Weglaten – minder belangrijk – laten zoals is – meer belangrijk - toprelevantie

Evaluatie van criterium 2: De actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project.

1. Hoe evalueert u de duidelijkheid van dit criterium?

Heel slecht, slecht, Neutraal, Goed, Zeer goed

2. Hoe evalueert u de relevantie van dit criterium?

Volledig irrelevant, weinig relevant, Neutraal, relevant, zeer relevant

3. Hoe moet dit criterium in de toekomst evolueren?

Weglaten – minder belangrijk – laten zoals is – meer belangrijk - toprelevantie

Evaluatie van criterium 3: De bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels.

1. Hoe evalueert u de duidelijkheid van dit criterium?

Heel slecht, slecht, Neutraal, Goed, Zeer goed

2. Hoe evalueert u de relevantie van dit criterium?

Volledig irrelevant, weinig relevant, Neutraal, relevant, zeer relevant

3. Hoe moet dit criterium in de toekomst evolueren?

Weglaten – minder belangrijk – laten zoals is – meer belangrijk - toprelevantie

Evaluatie van criterium 4: De inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren.

1. Hoe evalueert u de duidelijkheid van dit criterium?

Heel slecht, slecht, Neutraal, Goed, Zeer goed

2. Hoe evalueert u de relevantie van dit criterium?

Volledig irrelevant, weinig relevant, Neutraal, relevant, zeer relevant

3. Hoe moet dit criterium in de toekomst evolueren?

Weglaten – minder belangrijk – laten zoals is – meer belangrijk - toprelevantie

Criterium 5: De aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationele initiatieven.

1. Hoe evalueert u de duidelijkheid van dit criterium?

Heel slecht, slecht, Neutraal, Goed, Zeer goed

2. Hoe evalueert u de relevantie van dit criterium?

Volledig irrelevant, weinig relevant, Neutraal, relevant, zeer relevant

3. Hoe moet dit criterium in de toekomst evolueren?

Weglaten – minder belangrijk – laten zoals is – meer belangrijk – toprelevantie

Algemeen:

Hoe beoordeelt u de werkbaarheid van de criteria in het algemeen?

Heel slecht, Slecht, Neutraal, Goed, Zeer goed

Wat vindt u topprioriteit (één keuze) om aan deze criteria te verbeteren en waarom?

Bijlage 2: Topiclijst Focusgroepen experts-indieners-behandelaars

Mijn naam is Eline Moriau. In het kader van mijn opleiding Agogische Wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel schrijf ik een masterthesis waarin ik een evaluatie maak van zowel de criteria opgelegd vanuit het Participatiedecreet omtrent de participatieprojecten, als de procedure. Om dit goed in beeld te brengen, heb ik eerst gebruik gemaakt van enquêtes bij indieners van participatieprojecten. Uit deze enquêtes is heel wat informatie gekomen, dit wil ik graag verdiepen aan de hand van focusgroepen met zowel de indieners, als experts, als behandelaars. Om de verdere verwerking van het interview mogelijk te maken, is het uittypen van deze focusgroep nodig. Daarom zou ik graag toestemming vragen om deze focusgroep op te nemen, dit zou het uittypen en analyseren van deze focusgroep enorm vergemakkelijken. Ook wil ik jullie enorm bedanken voor jullie inzet. Ik zou willen vragen om niet door elkaar te discussiëren en telkens jullie naam te zeggen wanneer jullie het woord nemen. Dit is zeer handig bij het uitschrijven van de focusgroepen. De vragen uit deze focusgroep komen verder uit de analyse van de enquêtes die de indieners hebben ingevuld.

Voorstelling: Iedereen mag zich kort eens voorstellen en antwoorden op volgende vragen.

- Hoe heet je?
- Van waar kom je?
- Voor welke organisatie diende je een subsidiedossier in?
- Voor welke doelgroep heb je een subsidiedossier ingediend?

Vragen:

1. Procedure van de participatieprojecten

Uit de enquêtes blijkt dat niet iedereen tevreden is over de procedure. De procedure scoort namelijk een 56%.

- Kan iedereen hier zich in vinden? Hoe interpreteert u deze toch niet zo positieve score? Herkent u zich in deze 56% (een povere "voldoende")?
- Waar zijn volgens jullie de heelpunten? Waarom scoort de procedure niet zo goed? Waar zitten de belangrijkste problemen?
- Wat kan er veranderen? Hoe kan me deze procedure verbeteren? Hebt u voorstellen?

Ook over de duurtijd/het verloop is men niet zo heel erg tevreden, dit scoort 55%.

- Waar zitten volgens jullie de problemen juist?
- Wat is er goed aan het verloop?
- Wat is er niet goed aan het verloop?
- Wat kan er verbeterd worden?
- Vinden jullie de duurtijd te lang?
- Zijn twee rondes voldoende?

Wat vindt u van de suggesties voor een ander informatiekanaal?

- Persoonlijke begeleiding
 - o Biedt dit volgens jullie een meerwaarde?
 - o Is dit haalbaar volgens jullie?
- Meer visibiliteit rond voorbeeldprojecten
 - o Biedt dit volgens jullie een meerwaarde?
 - o Is dit haalbaar volgens jullie?
- Vormingen?
 - o Biedt dit volgens jullie een meerwaarde?
 - o Kan het P-Kaffee hierop inspelen?
 - o Is dit haalbaar volgens jullie?

Biedt het P-Kaffee een meerwaarde?

75% van de projecten waarbij indieners naar een P-Kaffee gingen, werden gesubsidieerd. Daarentegen werden 50% van de projecten waarbij de indieners niet naar een P-Kaffee gingen, gesubsidieerd.

- o Moet het P-Kaffee meer gepromoot worden als een informatiekanaal?
- o Moet deelname aan het P-Kaffee verplicht worden?

2. Criteria voor de participatieprojecten

Evaluatie van criterium 1: De wijze waarop het project inspeelt op en tegemoetkomt aan de eigenheid van de kansengroep of vertrekt vanuit de kansengroep.

- De duidelijkheid scoort 65%. Dit is een ruime voldoende maar zeker geen onderscheiding
 - o Hoe kan de duidelijkheid van dit criterium verbeterd worden?
- De relevantie scoort 83%... meer dan een grote onderscheiding
 - o Dit criterium blijkt zeer relevant te zijn, wat maakt dit criterium zo relevant?
 - o Komt de relevantie duidelijk genoeg naar voren in de omschrijving van het criterium?
- Uit de enquête blijkt dat in de toekomst de belangrijkheid van dit criterium zo mag blijven.
 - o Zijn jullie hiermee akkoord?
 - o Wat kan er nog verbeterd worden naar de toekomst toe?
 - o De formulering?

Evaluatie van criterium 2: De actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project.

- De duidelijkheid scoort 66%
 - o Hoe kan de duidelijkheid van dit criterium verbeterd worden?
- De relevantie scoort 71%.
 - o Wat maakt dit criterium zo relevant?
 - o Hoe kan het criterium beter geformuleerd worden zodat de relevantie duidelijker wordt?

- Toekomst scoort 56%, een povere voldoende
 - o Ongeveer de helft wil het criterium toch laten zoals het is, zijn jullie hiermee akkoord?
 - o Zouden jullie dit criterium anders formuleren of gewoon vervangen?

Evaluatie van criterium 3: De bijdrage van het project aan het wegwerken van participatiedrempels.

- De duidelijkheid scoort 68%, bijna een onderscheiding
 - o Hoe kan de duidelijkheid van dit criterium verbeterd worden?
- De relevantie scoort 75%. Dit is een grote onderscheiding
 - o Wat maakt dit criterium zo relevant?
 - o Hoe kan het criterium beter geformuleerd worden zodat de relevantie duidelijker wordt?
- Toekomst scoort 62%.
 - o Ongeveer de helft wil het criterium toch laten zoals het is, zijn jullie hiermee akkoord?
 - o Zouden jullie dit criterium anders formuleren of gewoon vervangen?

Evaluatie van criterium 4: De inbedding van het project in een netwerk of samenwerkingsverband met relevante actoren om de slaagkansen van het project te maximaliseren.

- De duidelijkheid scoort 63%.
 - o De duidelijkheid van dit criterium behaalt een mindere score, aan wat zou dit kunnen liggen?
- De relevantie scoort 68%.
 - o Ook de relevantie ligt beduidend lager, waarin verschilt de relevantie tegenover de andere criteria?
- Toekomst scoort 55%.
 - o Ongeveer de helft wil het criterium toch laten zoals het is, zijn jullie hiermee akkoord?
 - o Zouden jullie dit criterium anders formuleren of gewoon vervangen?

Evaluatie van criterium 5: De aandacht voor een meer inclusieve cultuur-, jeugdwerk-, of sportpraktijk door actieve participatie van kansengroepen, participatie in gezinsverband of intergenerationele initiatieven.

- De duidelijkheid scoort 59%.
 - o Wat maakt dit criterium niet duidelijk?
 - o Wat maakt dit criterium wel duidelijk?
 - o De duidelijkheid ligt het laagst voor dit criterium, hoe zou je dit criterium aanpassen om het duidelijker te maken?
- De relevantie scoort 71%.
 - o Wat maakt dit criterium zo relevant?
 - o Komt de relevantie genoeg naar voren?

- Toekomst scoort 58%.
 - o Ook hier wilt men het criterium laten zoals het is, zijn jullie hiermee akkoord?
 - o Zouden jullie dit criterium anders formuleren of gewoon vervangen?

De werkbaarheid in het algemeen 65%.

- o Wat maakt dat de werkbaarheid niet goed verloopt?
- o Wat maakt dat de werkbaarheid wel goed verloopt?

Topprioriteit:

- o Uit de enquête blijkt dat het tweede criterium 'De actieve participatie van de doelgroep in de totstandkoming van het project' als topprioriteit wordt beschouwd. Kunnen jullie je hierbij aansluiten?
- o Daarnaast vonden velen het belangrijk om uit te gaan van de talenten van de doelgroep. Kunnen jullie je hierbij aansluiten?
- o Hoe kan dit bevorderd worden?
- o Kan dit in een nieuw criteria gestoken worden?

Bijlage 3: Informed consent focusgroepen

Onderzoek 'Participatieprojecten voor kansengroepen'

INFORMED CONSENT

Geachte heer, mevrouw,

Mijn naam is Eline Moriau. In het kader van mijn opleiding Agogische Wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel schrijf ik een masterthesis waarin ik een evaluatie maak van zowel de criteria opgelegd vanuit het Participatiedecreet omtrent de participatieprojecten, als de procedure. In een eerdere fase van dit onderzoek heb ik enquêtes bij indieners van participatieprojecten voor kansengroepen uitgevoerd. Deze resultaten tracht ik uit te diepen aan de hand van focusgroepen met zowel indieners, experts als dossierbehandelaars. Hierbij is het dus noodzakelijk om jullie ervaringen te verzamelen. Dat is meteen ook de reden waarom u voor dit onderzoek bent gevraagd.

Aan de hand van focusgroepen zal u verschillende vragen beantwoorden. Deze focusgroep zal doorgaan op (datum) en ongeveer anderhalf uur tot twee uur tijd in beslag nemen. De afname gebeurt door Eline Moriau, student agogische wetenschappen aan de Vrije Universiteit Brussel. Uw deelname is geheel vrijwillig. Dit wil zeggen dat u op elk ogenblik de mogelijkheid hebt om uw medewerking stop te zetten. Toch wil ik benadrukken dat uw medewerken voor het wetenschappelijk onderzoek uiterst belangrijk is. Uiteraard wordt uw privacy beschermd. Ik verzeker u dat alle gegevens strikt vertrouwelijk worden behandeld en dat de antwoorden naamloos worden verwerkt. Ik wil u alvast hartelijk danken voor de nuttige bijdrage die u levert aan het onderzoek.

Door het ondertekenen van onderstaand document, verklaart u op de hoogte te zijn van de aard van het onderzoek en bent u bereid hieraan deel te nemen. Wij bedanken u alvast voor uw medewerking!

Indien u meer uitleg wenst over dit onderzoek kan u zich steeds wenden tot Eline Moriau. Dit kan rechtstreeks, per telefoon (0498/23-20-61) of per mail (eline.moriau@vub.be).

Met vriendelijke groeten,

Eline Moriau

Ik ondergetekende,, verklaar hierbij dat ik, als deelnemer aan het onderzoek over de participatieprojecten voor kansengroepen

1. ben geïnformeerd over het opzet van het onderzoek.
2. volledig vrijwillig deelneem aan het onderzoek.
3. de toestemming geef om de resultaten van de focusgroepen op een vertrouwelijke en anonieme wijze te verwerken en te rapporteren.
4. de toestemming geef om deze focusgroep op te nemen.

Voor akkoord,

Gelezen en goedgekeurd

Te (plaats) op (datum)

Handtekening van de onderzoeker:

Handtekening van de respondent:

.....

.....